

DOMOLJUB

Izšla vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 v, za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 v.) — Spis in dopis se pošilja: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 2. naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 2.

**SLOVENSKEMU LJUDSTVU
V PODUK IN ZABAVO.**

Inserati se sprejemajo po sledečih cenah: Enostopna, petstvarna (četina „Domoljubova“ širine 34 mm) stane za enkrat 30 v. Pri večkratnem objavljenju primeren postopni dogovor. Posamezne številke se prodajajo po 10 v. Celoviti prometno-branilnični urad št. 824.797.

Štev. 39.

U Ljubljani, dne 27. septembra 1906.

Leto XIX.

Katoliški shod.

Težnje kmečkega stanu.

Govoril na III. slovenskem katoliškem shodu državni in deželni poslanec, vodja Fr. Povše.

Častiti zborovalci, osobito predragi kmeti, možje! Pripravljali odbor je, kakor se razume, za tretji slovenski katoliški shod oddal tudi, da ima v slavnostni seji biti govor o kmetem stanu in o kmetijskih razmerah, in odbor želel je, da bi ta govor prevzel mož kmečkega stanu, ki živi med narodom kot brat. Toda žalibog, je dotični za to odločeni zadnje dni prijavil, da ne more priti na shod, in tako je pripravljali odbor mene pozval, da prevzamem ta govor in nastopim v imenu slovenskih kmetov. Sicer me morda, častita gospoda in dragi kmeti, možje, obleka ne dela kot takega, ki bi bil naravnost pripraven, dati si znak in ime kmeta, toda kot rojeni sin kmetijskih starišev, vzrastel iz kmečkega stanu, prej sam učitelj drugim v kmetijskih šolah in sedaj gospodar kmetijskih zemeljskih posestev, menim, da smem nastopiti med družini kmetijskih gospodarji kot njihov in upam, da me kot v to poklicanega blagohotno priimate. (Živahni živio-klici.) Sprejmite me torej zastopnika slovenskega kmečkega stanu, in dam na tem slovenskem shodu izraz in doka svojim čustvom, pa tudi, da povzdignem glas za ta naš važni stan. (Ponovljeni živio-klici.)

Prav je imel prečastiti govornik na nedeljskem shodu, gospod dr. Korošec, ko je slavil kmeti kot najvažnejši stan v državi in izšel v sklepnih svojih besedah: »Kmeti so naj postane samozavesten, kmeti so naj zahteva svoje pravice, in tretji katoliški

shod slovenski mora velik del svojega programa, svojega dela, posvetiti ravno temu stanu. Rečem, prav je imel, kajti eno je istinito, da kmeti stan ni le važen kot producent, kot prirejevalec in proizvajalec živeža za vse stanove širne domovine, ampak tudi ker je še vedno tisti nikdar usahljivi vir pomlajevanja za meščanstvo in obrtni stan, iz katerega vedno nove moči vzraščajo meščanstvu in industriji.

Dovolite tedaj, da govorim kot član kmečkega stanu. Zahvaljujem se pripravljalnemu odboru, da je on odredil tudi govor o kmetem stanu, o njega težnjah in potrebah tako na nedeljskem velikem zborovanju, kakor tudi danes. Program za kmetijske zadeve je načrtal nam drugi slovenski katoliški shod. Dober je in mi kmetovalci ga sprejememo v celoti in želimo le, da bi se kmalu ves izvršil v izboljšanje naših tužnih razmer. Ena pa je, kar moram povdarjati in želeli in prosim, da pritrjujete željam mojim, in to eno je, da povzdigne tretji slovenski katoliški shod svoj glas, da bi bila kmalu izvršena organizacija stanu kmečkega, kakor jo okvirni zakon državni velevala, katerega je državni zbor sklenil za kmetijske zadruge. Tam bode postavno, legalno mesto ustanovljeno, v katerem se bodo zbirali kmetijski gospodarji, in jaz menim, ko bodo vsi slovenski kmetovalci organizirani, da ne bo ne deželni, ne državni zbor več mogel gluhi ostati nasproti zahtevam tako odlične korporacije. Da se bo pa to že res uveljaviti moglo, treba pomoči od strani države, ki bo morala poseči nekoliko v državne zaklade in dati raznim deželam sredstva, da se uredni kmetijske zadruge, kakoršne morajo biti. Če se je našlo 140 milijonov kron za kanone in druge potrebe, ako se je pred leti našla možnost, da se je celih 160 milijonov kron žrtvovalo za asaniranje zloglasnega kraha, menim, da ima tudi kmeti stan opravičenost zahtevati in pričakovati, da država tudi za ta propadajoči kmeti stan kaj stori in

žrtvuje. Naši nasprotniki, osobito v deželnem zboru, kaj radi oporekajo, kako mali del davkov odpade na kmete. Ali oni ne vpoštevajo, da poleg zemljiškega, hišnega in konzumnega davka, torej davkov, katerih gotovo veliki del pripada na meščane in obrtnike, prinaša kmet v najobilnejši meri še en in sicer največji davek, to je krvni davek (Pritrjevanje). Častiti govornik v nedeljo nam je prav povedal, da nad 80% vseh vojakov je sinov kmečkega stanu in ako tak davek, tako breme nosi kmeti stan, da daje državi nad 1/3 vojakov k armadi, potem sme pač z opravičenostjo zahtevati in pričakovati, da se tudi kaj stori za kmeti stan in da se vpoštevata zlati zaklad državne moči (Živahno odobravanje).

Dotični gospod govornik je že kratko navedel, da ni čuda, ako propada kmeti stan. Vsaj ne moremo več nositi bremena groznih dolgov. Ko so nam liberalci naklonili svobodo, prostost kmečkega stanu od prejšnjega suženjstva, skrbeli so v svoji liberalnosti, da smo prišli v novo suženjstvo. Vsled zemljiške odveze je kmet zašel globoko v dolgove in danes so dolgovi, vknjiženi v zemljiški knjigi, tako visoki, da le obresti od njih pri vseh kmetijskih posestvih v Avstriji skupaj stanejo skoro petkrat toliko, kakor znaša ves zemljiški davek v Avstriji. Kam nas je privedla osvoboditev iz prejšnjega suženjstva? Privedla nas je v novo suženjstvo kapitala (Pritrjevanje). Zato pa povzdignimo svoj glas v državi, na vseh kmetijskih shodih in tudi na današnjem našem shodu povzdignimo svoj glas po razbremenjenju in da skri država in preišlja, kako bi mogla to izvršiti. Ako se v državnem zboru o tem govori, nam bodo in to tudi resni posvetni poslanci drugih stanov protipostavili in rekli: Za to je treba milijonov in milijonov in to je preveč; ne zahtevajte toliko od drugih stanov, da žrtvujejo za vas. Mi pa pravimo, da je to izvršljivo in se bo moralo izvršiti. Vsaj so tudi pred 40 do 50 leti liberalci, nasprotniki kmečkega stanu

rekli: Saj je nemogoča zemljiška odveza, vsi so govorili, da se s tem država v propast zapelje. Gospoda moja, danes je zemljiška odveza izvršena in nihče zaradi tega ni propadel. To stoji trdno in resnično, tudi ta naša zahteva se da izvršiti. Mi se moramo in se bomo trudili, da ne bodo tudi naši potomci nosili take grozne bremena, kakor mi, ampak da se bo storilo, kar je treba, da se kmetijski stan, ta vir vsega blagostanja v državi, reši propasti. (Odobranje).

Mi imamo v svojem programu še razna druga prečja vprašanja, ki se tičejo kmetškega stanu, ali za današnji naš šoh hočemo naše zahteve omejiti le na najbolj prečja vprašanja in tu menim, da govorim gotovo v imenu vseh kmetijskih posestnikov v slovenskih zemljah, ako navajam, da je za kmetijstvo nadalje neizmerno težko, že kar neznosno postalo poselsko vprašanje. Tudi za drag denar ni dobiti posla, delavca kmetškega. In jaz poslom ne zamerim, ki trumoma drve v mesta in industrijske kraje, kajti v industrijskih krajih in v mestih imajo boljše plače, kakor na kmetih. Takih plač, kakor jih dobijo v mestih, mi kmetijski gospodarji ne moremo plačevati. Marsikateri pa tudi beži iz kmetijskih poštenih vasi v mesta in industrijske kraje, ker ima tam več prostosti, ne misleč, da marsikateriga je gnala ta prostost v moralno in telesno pogubo. Mi gospodarji, kmetje, pa se zavedamo, da je tudi tu mogoča odpomoč in da je treba iskati odpomoči. Deželni zbor kranjski, kakor tudi državni zbor tu stori svojo dolžnost, da se bo kmalu za kmetške posle in delavce uvedlo starostno zavarovanje. Kadar bo kmetijski poselek, kmetijski delavec vedel, da mu je zagotovljeno starostno zavarovanje, da mu, ko onemore, ne bo več treba prosjačiti kruha od hiše do hiše, upam, da se bo kmalu zopet med nje povrnila tista ljubezen za kmetijski dom, kakor je bila nekda jalti v kmetškem poslu, in posli in gospodarji bodo si zopet postali pravi prijatelji, pa tudi mladina se ne bo več vzgajala samo za rokodelstvo, za rokodelske obrti, za katere je že preveč materiala, ampak stariši bodo vzgojevali svoj deč za poštene kmetijske delavce. Preskrbeti je torej treba kmetijskih delavcev in tu naj omenim Marijanišče, kateremu je na čelu velespoštovani vodja gospod kanonik Kalan, ki je priredil v svojem zavodu tako bogato zalogo učil za kmetijstvo, da ho mladini, sirotam našim, ki se tam vzgajajo, dana prilika, izobraziti se tudi v kmetijstvu. Istotako bodo Salezijanci v Rakovniku prav storili, ako bodo vzgajali nesrečno mladino za poštene kmetijske delavce. Obadva krasna zavoda pa naj Vam bosta najtopleje priporočana, da jih podpirate z živili in drugimi sredstvi, kajti oba ta zavoda sta tudi v kmetškem interesu ležeča, ker bosta vzgajala kmetškemu gospodarju sposobne, poštene delavske moči.

Tudi letos, kakor žalibog vsako leto, je zopet druga prikazen, ki zopet takorekoč trka na duri deželnega in državnega zbora, da se vendar tudi tam ustanovi zakon, po katerem se bo uveljavila možnost zavarovati poljske pridelke proti poškodbam po uimah, po toči provedenim. Nebroj vasi je zopet letos hudo prizadetih po toči, ter so osobito tudi vinogradi toliko trpeli, da dotični posestniki 2 do 3 leta ne bodo prišli do pravega pridelka. Kdor trezno razmišlja stanje, ko vidi, kako ogromno breme nosi dotično poseststvo, mora priti do prepričanja, da ni treba več veliko dolivati, da gre kupa čez rob, in zato vidimo bolešno, kako v kmetškem stanu propada dom za domom. Ako bi bila prilika dana kmetovalcem, proti primerni premiji zavarovati njihove pridelke, bi pa v takih slučajih tudi beda ne bila toliko. Seveda se tukaj reče v državnem in deželnem zboru o tem zava-

rovanju: To je nevarno. Gotovo je nevarno, ali če upoštevamo, da je državni zbor pred dvema letoma dovolil celih 25 milijonov kron v podporo za dežele, poškodovane po uimah, po toči in povodnih, in ako upoštevamo nadalje, da je čez dva milijona kron bilo zemljiškega davka odpisanega, ako se upošteva vse to in pa, da bodo dotični gospodarji plačevali premijo v svrhu zavarovanja, se gotovo lahko vsak prepriča, da je tako zavarovanje izvedljivo, in če privatne banke, ki hočejo imeti le velik dobiček, pri tem izhajajo, bo gotovo toliko bolj lahko izhajala tudi država, ako se te milijone, ki se izdajajo vsako leto v podporo po uimah poškodovanim, prištejejo v to svrhu, da država založi takomenovani rezervni fond. Ako nam morda ostane slovenska zemlja last slovenskega oratarja, potem deželni in državni poslanci ne smemo mirovati, dokler tega zavarovanja ne izposlujejo. (Odobranje).

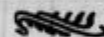
V vseh govorih na tem častitem sestanku se je povdarjalo: Naš narod naj se uči! — Tudi članovi kmetškega stanu dobro vemo ceniti vedo in izobrazbo strokovno in zato je prilika tukaj, da povzdignemo svoj glas in rečemo: Kmetijski stan zahteva pomnoženje strokovne izobrazbe, dajte namreč popotnih učiteljev, dajte nam mož, ki bodo oratarju slovenskemu na razpolago, izobraženih tudi v živinoreji in v drugih panogah kmetijstva. Nadalje nam je treba strokovnih šol. Osobito se je ta potreba pokazala pri tako žalostnih razmerah, kakoršne danes obstoje vsled pomanjkanja kmetijskih poslov, ko kmetijski oče odraslega sina le s težavo pogreša pri domačem delu, manj kot 16letnega mladeniča pa ne sprejmejo v kmetijsko šolo. Zato kot star strokovnjak rečem: Zimske kmetijske šole so za nas prave. (Živahno odobranje). Ko začenja sneg padati, je večina kmetškega dela vsaj na polju dovršenega, oskrbovanje dela notri v hiši in živine že poskrbilo oče, mati in sestre in takrat se mladenič za 5 ali 6 mesecev že lahko doma pogreša. Ko pa solnce zasije pomladansko in livade zopet ozelene, naj gre sin domov do druge zime, ko lahko zopet odide in se posveti učenju. S tem, ako bi imeli več zimskih kmetijskih šol, bi dosegli hitreje obilo število strokovno izobraženih kmetijskih mož in takih bomo mi kmetovalci, ki želimo pričakujemo, da se kmetško združništvo postavi na zakonito podlago, potrebovali za kmetijske zadruge, kajti gospoda mola, eno je istina, delo potrebuje mojstra in nikdar ne skazimojstra, in ako hočemo, da bodo po zakonu ustvarjene zadruge res v blagor in srečo kmetškemu stanu, potem bomo potrebovali zanje večjih strokovnjakov, in takih bomo dobili, mož mladih, navdušenih za dobro stvar, na tudi izobraženih, če bodo te zimske šole je tudi obsegale nauk o združništvu, o združnem knjigovodstvu itd.

Gospoda moja, želja je, da pred 6. uro končamo, in za mojim prideta še dva druga dolga govora, ki Vas bodo zelo zanimala, in zato hitim k skleni. Naslov govora mojega je bil: »Kmetijski stan in sedanji čas« in le par minut še prosim potrpljenja, da označim naše sedanje stanje. Vabilo nas liberalci, vabilo nas socialni demokrati, ki mislijo: Kmetijski stan je blizu propada, to bo žetev za nas, to bo prilika, da jih priletnemo k sebi, da uredimo besede socialnodemokratskega učitelja Liebknechta, ki je rekel: »Naša država, socialnodemokratska, komunistična država ima veliko oviro, katero bo silno težko premagati; in ta ovira je kmetijski stan. Na trdih bučah kmetov« — pravi on v svojem govoru — »v trdnih kmetijskih domovih bode jako težko naše delo.« In prav je imel, in kaj sklepa iz tega? Poprej ni mogoča izvršba socialnodemokratskega programa, dokler ni poražen

in propadel kmetijski stan. Za vami, socialni demokrati, nikdar, za vami ne bo nikdar šel kmetijski slovenski stan, pa tudi ne za liberalci, vsaj so ravno liberalci tisti, ki so kmetijski stan s svojim zakonodajstvom spravili v to žalostno stanje, v katerem se nahaja. (Burno odobranje.) Kaj nam torej, slovenski kmetijski možje, ostane drugega, kakor da vztrajamo tam, kjer smo bili dosedaj, pod svetim križem, katerega ljubimo, v katerega zaupamo in v katerega so zaupali naši pradedje. (Ponovljeno burno odobranje).

Mi se zavedamo — in dovolite, da se izrazim odkrito in jasno, kakor imam navado jasno in odkritosrčno govoriti — da pod krovom kmetške hiše bo imela mila materinščina pa tudi sveta vera katoliška najboljši približališče in najvernejši dom. Zato pa vam drugim stanovom v domovini slovenski, ako res ljubite sveto vero katoliško, vero svojih očetov in ako res ljubite zemljo slovensko in našo materinščino, kličem: podpirajte nas v trdem boju za naš obstanek, kajti s tem, če podpirate kmetijski stan, boste storili bogoljubno, pa tudi domoljubno delo. (Burno odobranje, ploskanje in živio-klici.)

Vas pa, dragi kmetijski tovariši in stanovski prijatelji, prosim, ne dajte posluha ne na desno in ne na levo, ampak, kakor doslej domovini in Bogu zvesti, bojujte se za svoj obstanek ter ohranite materi Slavi sinove zveste Bogu in domovini. (Viharno, dolgotrajajoče odobranje, ploskanje in živio-klici).

Izobrazbi.

O Judih.

Judje v Galiciji in na Ogrskem.

Galicija je znana kot dežela, ki trpi največ pred Judi. L. 1898 je bilo že 70 odstotkov vse dežele v rokah Judov. Kdaj so se je polastili Judje. L. 1867 je bilo Judom že prepovedano pokupovati v Galiciji kmečka posestva. Od l. 1868 pa si smelo svobodno kupiti vse. Glejte! Čez pet let, l. 1873, je bilo že 289 veleposestev judovska last, in leta 1890 že 680. Vsak peti veleposestnik v Galiciji je Jud. (To so podatki iz leta 1898, ko je izšla knjiga »Der Jude des 19. Jahrh.«). Vrhu tega so pokupili Judje velikansko število kmečkih posestev, in sicer je prešlo v 18. letih (od l. 1874—1892) ni manj kot 43.000 kmetij v last Židov. Na kak način? Jud je posojal kmetu denar na visoke obresti. Kmet je nosil Judu zadnje krajcarje v njegovo žganjarno. Žganjeptje, ta velika kuga zlasti našega kmečkega in nekoliko tudi delavskega stanu, je namreč v Galiciji silno razširjeno in je največ pripomoglo, da so Judje tako lahko dobili tri četrtine dežele v svojo pest. Trezen in delaven kmet bi bil gotovo pljunil, gredoč mimo žuovske žganjarne in pivska strast bi ne bila slabost, za katero je pograbil Jud Galičana in ga spravil na bobeni.

A kmet sam je včasih tudi čisto nedolžen. Jud najme nekaj krivih prič, ki prisežejo, da je kmet Judu dolžan neko svoto. Jud toži, kmetu pa prodajo posestvo.

L. 1898 je bil obsojen Jud Pelsach Gimpel v Lvovu na 15 let težke ječe radi 19 požigov. Njegov oče je kmeta v svoji žganjarni upljalil in silil, da naj mu proda nekaj zemlje. Če se nista mogla zediniti, je šel judov sin in skrival kmetu zažgal hišo. Kmet je sedaj moral prodati nekaj zemlje, da je prišel do denarja.

Za veliko tisočakov je »vpilil« Jud Weber istega leta galiske posestnike gozdov, torej večinoma kmete. Brez denarja je začel veliko

trgovino z lesom in plačeval z menjicami, to se pravi: Kmet je dobil za svoj les mesto denarja list papirja, na katerem je bilo zapisano: Kdor mi prinese čez nekaj mesecev, ko bo les naprej prodan, ta papir, ta dobi zanj vsoto, ki je na papirju zapisana. Toda, ko je Jud les prodal, je denar skril in napovedal krido (»faktiral je«). Obsojen je bil na štiri leta ječe, a zaidno je postal iz nemaniča bogatin.

Razume se, da se včasih vzdignejo kmetje zoper svoje izsesovalce, Judje pa kriče po policiji in vojaštvu.

Istega leta so Judje umetno podražili opeko za 20 do 32 odstotkov. (Kolikor opeke je veljalo prej 1 gld., ta opeka je veljala odslej gld. 20 kr. do 1 gld. 32 kr.) Štirideset judovskih opekarn se je namreč združilo in nastavilo so skupno višjo ceno. Tu se vidi, koliko se lahko doseže s pametnim združevanjem. Zato je tudi kmetom in rokodelcem priporočati, da si osnujejo zadruge in prodajajo svoje pridelke in izdelke skupno. Tako se proda blago lažje in dražje, ker zadruga določi lažje višjo ceno, ako je potrebna, kakor pa posameznik.

Podobne so razmere na Ogrskem, četudi dosti boljše kot v Galiciji. Približno ena tretjina Ogrske je v judovskih rokah. Judje so na Ogrskem, kakor tudi večkrat drugod voditelji socialnih demokratov. Naj izpregovorim na tem mestu še nekaj o Judih in njih razmerju do socialne demokracije. Ustanovitelji socialne demokracije sta Juda Lašalle in Marx. In socialno demokracijo vodijo, zlasti v Avstriji, še sedaj večinoma Judje. Knjiga »Der Jude des 19. Jahrh.« našteva 18 judovskih demokratskih voditeljev.

Čudno se bo zdelo marsikomu, da Judje, ti prvi kapitalisti, vodijo socialno-demokratske delavce. Judje pač čutijo, da bi se socialna demokracija obrnila proti njim, ako bi jih spoznala v pravi luči, in so se raji polastili sami vodstva. Da obrnejo pozornost od sebe, zabavljajo vedno čez cerkev in duhovščino, češ, cerkev in duhovniki ne privoščijo delavcem cenega kruha, zato so živila draga. Delavci ne vedo, da navadno naredo draginjo Judje. Zato je rekel poslanec Gregorij: »Obesite 3000 borznih Judov, in jutri ima ljudstvo kruh po ceni.«

Judovski časopisje.

Časopisje ima dandanes velikansko moč in vpliv v rokah. Zlasti mogočno vpliva po večjih mestih, kjer čita vsak delavec dan na dan svoj časnik. Zato so umiljive besede ne vem že katerega moža: »Ako bi živel veliki apostol sv. Pavel v današnjih časih, bi postal urednik kakega svetovnega lista.« Veliki pomen časopisja uvidijo najboljši Judje, boljše kot kristjani, in imajo tri petine vseh avstrijskih časnikov v svojih rokah. Judovskih časnikov vidite dosti tudi med Slovenci razširjenih. Najbolj razširjen list v Avstriji je »Neue Freie Presse«; izdajajo in urejajo ga Judje; ravno tako znani dnevnik »Die Zeit« in tednik »Das interessante Blatt«. Glasilo dunajskih in tudi drugih nemških socialnih demokratov sta »Neues Wiener Tagblatt«, katerega sobotna številka obsega 96 strani in stane 8 v, in »Arbeiter-Zeitung«. Oba lista sta seveda čisto v judovskih rokah. Lista sta silno razširjena in primeroma ceno, ker imata obilo dohodkov. Podpirana sta od tovarnarjev; pri večini judovskih tovarn je prisiljen vsak delavec stopiti v socialno demokratično društvo in imeti naročen en judovski časnik. Po svojem časopisju priporočajo Judje svoje blago, širijo neravnost in se borijo proti krščanstvu. Priznati se mora, da so veliki judovski časniki večinoma prav dobro urejeni in da imajo svoje dopisnike po celem svetu. Prav zato je tudi potreba, da se izboljša še bolj nemško katoliško časopisje v Avstriji, da bo moglo tekmovali uspešno z judovskim. V ta namen se

je ustanovilo lansko jesen ob priliki petega avstrijskega katoliškega shoda na Dunaju Pijevno društvo, ki naj gmotno in duševno podpira katoliško časopisje.

V novejšem času je tudi zelo mnogo judovskih pisateljev in pesnikov. Tudi z znanstvom se jih peča mnogo. Na Dunaju je zelo mnogo knjigotržcev Judov. Te knjigotržnice se spoznajo po tem, da so izložene skoro izključno knjige z razbrzdano in nenravno vsebino.

Sklep.

Že iz navedenega je jasno, da se začne povsodi, kjer so se Judje ugnjezdili, boj proti njim takoj, ko se ljudje malo bolj zavedajo. Na Dunaju, ki je bil že ves v judovskih rokah in kjer imajo Judje še sedaj v svoji lasti 70 odstotkov hiš, vodi boj proti Judom sedanji župan dr. Karol Lueger, ki je seveda zato trn v peti Judom in od njih zapeljanim socialnim demokratom. Pod njegovim županstvom ne sme n. pr. noben Jud poučevati krščanskih otrok. Boj se vrši na vseh poljih. Zlasti močni so Judje v trgovini. Gotovo je nad tri četrtine prodajalen judovskih. Zato izdaja društvo »Krščanska rodbina« na Dunaju vsako leto knjigo, kjer so navedeni krščanski trgovci, obrtniki, rokodelci, zdravniki, odvetniki itd. Tako pomagajo Dunajčani svojim lastnim ljudem do zaslužka po načelu: »Svoji k svojim!« Saj bi tudi judovska trgovina in časopisje ne uspevalo tako, ako bi obojega ne vzdrževal s svojim denarjem kristjan.

Seveda se najdejo med Judi tudi izjeme, katerim se ne da ničesar očitati. A žalibog, so izjeme precej redke. Ves boj, ki se vrši proti Judom, se ne vrši radi njih pokoljenja ali radi njih vere; prislili se hoče s tem Jude, da si zasluži istotako s trdim delom kakor drugi svoj kruh. Med dobre lastnosti Judov, ki so jim pomagale do njih sedanjega bogastva in moči, spada v prvi vrsti zmernost v uživanju alkoholnih pijač, v čemur so lahko drugim v izglede, in pridnost. Judovski dijaki po visokih šolah so navadno silno pridni.

Še nekaj glede Judov na slovenskem ozemlju. Razun nekaj trgovcev v glavnih mestih se Judje Slovencev izogibajo. Smo pač premajhen in preverjen narod. Redki so namreč Judje, ki bi imenovali svoj materin jezik izraelski, dočim obdrže skoro vsi svojo vero; po narodnosti se imenujejo Nemce, Madžare, Čehi, Poljake, Francoze, Angleže; oni si privzamejo jezik naroda, med katerim žive. In slovenskih Židov je dosedaj silno malo. Pač pa pridejo v Ljubljano judovski trgovci prav pogosto. »Slovenec« dne 3. julija t. l. je pisal: »Danes je bilo na trgu 38 judovskih trgovcev. Vedno več je te židovske zalege, ki plačuje magistratu za prostor po 1 K na teden... Se na deželi morajo ljudje več plačati za prostor nego v Ljubljani Židje. Če se že ne more prepovedati Židom prodaje na trgu, tedaj naj se tem Židom zaračunaj vsaj toliko za prostor, da se bodo vsled tega Ljubljane ogibali. Občinstvo pa bo gotovo na dobičku, ker blago, ki ga vsiljujejo Židje, je malo prida.« I. Delovc

Političen pregled.

PRVA SEJA DRŽAVNOZBORSKEGA JESENSKEGA ZASEDANJA.

V torek pretečenega tedna so se zbrali zopet poslanci na Dunaju v parlamentu, da nadaljujejo svoje delo, ki ga je v izobilju. Pravi, da ni veselo »žeganje« brez hrupa. Tako

tudi nobena seja poslanske zbornice po počitnicah ni brez krika. Po stari fantovski navadi so si Nemci in Čehi vedno v laseh, kakor Grki in Bolgari. V počitnicah, osobito pa 8. in 9. t. m. so si v Opavi peresa snemali s klobukov. Državni zbor pa naj sedaj odloči, kdo je izžival in prvi klical na korajžo. Kakor vemo tudi, sedanja vlada drži z močnejšim. In zaradi teh fantovskih pretefov je zbornica potratila štiri dolge ure.

NAŠI POSLANCI NA DELU.

Posl. Pfeiffer in tovariši so nujno predlagali, naj vlada dovoli primerno podporo pogorelcem iz vasi Desinec v črnomalskem, okraju ter posestnikom v črnomalskem, novomeškem in krškem okraju, katerim je toča vnovič meseca julija in avgusta napravila mnogo škode.

Posl. Povše in tovariši so nujno predlagali državno podporo po toči poškodovanim posestnikom v sodnih okrajih Mokronog, Rače in Trebnje.

Dr. Korošec, dr. Ploj in dr. Voušek so nujno predlagali podporo vsled uim posestnikom pri Sv. Hemi, v Savinjski dolini, Latkovi vasi, kozjanskem okraju, Moravci, Dobjem, Virštajnu itd. ter pogorelcem v Radmirju: Ti predlogi so se kratkim potom izročili dotičnemu odseku.

Posl. Robič je 15. junija 1905 vložil interpelacijo na ministra za notranje posle, ali hoče razveljaviti sklep mariborskega obč. zastopa, da morajo vsi napisi v mestu biti le nemški. Ker vlada doslej ni odgovorila na to interpelacijo, pozivlja poslanec Robič predsednika zbornice, naj opozori ministra za notranje posle na to interpelacijo, in minister naj čimprej odgovori.

ŠE NEKAJ IZ TORKOVE SEJE.

Po torkovi seji je sledil zopet celoten parlamentarni dopust, ker potrebuje odsek za volilno reformo več prostega časa za svoje delo, in zato je večina zbornice glasovala, da naj bi bila prihodnja seja šele v torek teden. Nato so sledile volitve v odsek za volilno preosnovo, ker so nekateri poslanci svoje mandate odložili. Izvoljen je bil med drugimi naš dohtar Tavčar, ki se je to pot zopet »pošteno postavil«, o čemur bomo še govorili.

ODSEK ZA VOLILNO PREOSNOVO.

Omenili smo že zadnjič o odsekovi razpravi glede bivanja, ki je potrebno za volilno pravico in danes nam je govoriti še o nadaljnjih razpravah. Načelno važen je paragraf, ki določa volišča. Vlada je predlagala, naj je pravilno volišče vsaka občina; občine s 500 ali manj prebivalci pa bi deželna vlada smela združiti s sosednimi v skupna volišča. Poljaki pa so zahtevali izjemo za Galicijo, kjer naj bi deželna vlada smela občine z manj ko 1500 prebivalci združiti v skupna volišča. Končno je obveljal predlog, da je volišče vsaka selska občina; le za Galicijo velja izjema, da sme deželna vlada občine s 1500 in manj prebivalci združiti v posebno volišče. — Pri § 5. je tirolski poslanec dr. Tollinger sprožil pluralno volilno pravico ter zaradi važnosti tega vprašanja predlagal, naj se zapostavi razprava o tem paragrafu, čemur je večina pritrdila. Važen je nadalje tudi paragraf, ki določa dan volitve. Ta paragraf vladnega načrta hoče, da dneve volitve določa minister za notranje stvari v sporazumu z deželnimi vladami. Pri tej priliki je dr. Ivan Šusteršič sprožil vprašanje, ali bi ne kazalo, da se po vsi državi vrše nove volitve eden in isti dan, in sicer, če le mogoče, na nedeljo po glavni božji službi. Vlada sicer ugovarja, da bi ne dobila dovolj komisarjev,

ki bi mogli eden in isti dan voditi volitve. Toda to vprašanje je n. pr. na Kranjskem pravzaprav že rešeno. Kranjska je že dvakrat v splošni kuriji volila svojega poslanca. Težave pa niso večje, ali se voli eden in isti dan en sam poslanec ali vseh dvanajst skupaj. Po kratki debati je obveljal predlog, da se vrše volitve vse en dan, ki ga določa vlada. Obveljal je tudi paragraf 10., ki pravi, da dan volitve naznanijo uradni listi in lepaki po vseh občinah in voliščih. Paragraf 11. se peča z imenikom volilcev. Določa namreč, da mora županstvo po abecednem redu vpisati v imenik vse volilne opravičence. Ako je v občini več volišč, mora županstvo za vsako volišče napraviti poseben imenik volilcev. Po daljši debati, katere sta se udeležila dohtar Tavčar (žal!) in naš poslanec dr. Susteršič, ki je moral Tavčarjeve neumnosti zavračati, je vladni načrt z malimi izpremembami sprejet. Določa se še, da morata biti na razpolago dva izvoda volilnih imenikov pri županu in da jih vodi župan. Vpogledati jih sme vsak in morajo biti v ta namen javno razpostavljeni v ogled skozi 14 dni. Po občinah z nad 20.000 prebivalci morajo razpoložiti imenik vsaki dan najmanj osem ur. Pravočasno morajo tudi volilni imenik pomnožiti in ga na zahtevo proti povrnitvi stroškov vsakemu izročiti.

DOHTAR TAVČAR JE GOVORIL.

Komaj je bil ta naš dohtar izvoljen v odsek za volilno preosnovo, jo je že udelal. Malo obstruirati je hotel in predlagal nekaj izpreminjalnih predlogov k nekaterim paragrafom, a je pri utemeljevanju svojih zahtev tako nesramno umazal naše župane pred javnostjo, da si bomo to zapomnili. Slovenski poslanec se je oglašil k besedi in je vpričo sovražnikov slovenskega ljudstva povdarjal, da slovenski župani niso zmožni izvrševati naloge, kojo jim prisloja nov volilni red, češ, **da so župani na Kranjskem bolj nevedni, bolj neumni, bolj nesposobni, nego župani drugod.** Izvzel je samo ljubljanskega župana. Tudi je trdil, da mnogi župan pri nas niti brati in pisati ne zna. Izkratka, poniževal in mazal je po svojih močeh naše župane pred zbranimi zastopniki vseh narodov in vseh dežel. Razume se, da so se navzoči sovražniki našega naroda zadovoljno smejali. Že večkrat je ta mož, ki je prava naša narodna nesreča, blatil naš narod, naše pošteno ljudstvo pred vso javnostjo v državnem zboru. Toda že dalje časa sem se je vendar nekoliko brzdal in misliti smo že, da se je v resnici poboljšal, da se je končno vendar ganila njegova vest, da se je vendar zavedel, da je najnevarnejši nasprotnik vseh naših narodnih zahtev, ako na ta način ponižuje naše ljudstvo pred svetom, da se je končno spomnil, da je sam izšel iz tega ljudstva, ki ga pred svetom tako grdi in zaničuje. Toda varali smo se. Sedaj se je zadel na nečuten način v naše župane, ki so cvet našega ljudstva, ki jih je svobodno volilo, ker jim zaupa. Kaj si mora svet misliti o naši deželi, ako njen lastni poslanec trdi, da so najboljši možje ljudstva tu neumni, nerodni, nesposobni za svoj poklic! Seve, ko je dr. Susteršič liberalnega tovariša z odločnimi besedami zavrnil, povdarjajoč, da so naši župani politično zavedni, probujeni, vestni in v vsakem oziru kos svoji nalogi — se je dr. Tavčar začel po svoje opravičevati in je dejal, da ni hotel žaliti in da prizna **da je morebiti neumno govoril itd.** Toda narodni nasprotniki si bodo zapomnili le razžaljenje, ki je poniževalno za naš narod, za našo deželo. Sklicevali se bodo na naš narod ponižujoče besede slovenskega poslanca, slovenskega središča. To je parlamentarno delo voditelja »narodno-napredne« stranke, — na ta način rešuje Slovence, na tak način hoče

dokazovati, da se je slovensko ljudstvo prikrajšalo v svojih pravicah. Le nasprotniku daje orožje v roko.

SE ENA TAVČARJEVA!

No katera? Tudi pluralitetno volilno pravico zahteva on. To se pravi, da bi tisti, ki ga uradniki političnih uradov spoznajo za več vrednega, imel več glasov, kot naveden človek, ki ni v milosti pri tej gospodi, ki bi pa imel samo en glas. Zakaj ni rekel dr. Tavčar kar naravnost: Vsak liberalen glas šteje deset ali sto, vsak drug glas pa eno? To je zmisel dr. Tavčarjevega predloga. Seveda so se potem kruto norčevali iz njega. Krščanski socialc dr. Oesman ga je okrcal in se norčeval iz njegovega »svobodoljublja« in celo minister Binert se ni mogel premagati, da si ne bi privoščil Tavčarja in osmešil njegove narodnosti.

ODSEKOV PODODSEK.

V neki seji odseka za volilno preosnovo so Poljaki sprožili vprašanje **deželne samostojnosti** (avtonomije). Dr. Starčinski je v imenu poljskega kluba predlagal, naj se izvoli pododsek 9 članov, ki naj pretresa vprašanje ter postavi predloge, kako naj se omeji delokrog državnega in deželnih zborov. Ta predlog je bil z majhno večino sprejet, ker naši jugoslovanski poslanci niso glasovali, dočim so se toplo zavzeli za ta predlog tudi Čehi. Avstrijski Slovani so namreč v tej točki nedini. Čehi in Poljaki, ki bi si po deželni avtonomiji prisvojili vladno kar v štirih deželah in mnogo lahko storili, česar sedaj ne morejo, ker je delokrog deželnih zborov tako omejen, se ogrevajo za razširjenje deželne samostojnosti, a Jugoslovani, ki morajo gledati tudi na one dežele, kjer so Slovenci in Hrvti v manjšini, ne morejo biti za razširjenje deželne avtonomije. Pač pa stojimo na stališču **narodne avtonomije**, po kateri naj bi posamezni narodi čeprav sedaj po različnih deželah tvorili eno politično enoto s svojim narodnim zborom. Tako bi ne bilo tistih narodnih manjšin, tistih krivic, ki se gode narodnim manjšinam na Koroškem, Štajerskem in v Istri in tudi narodnostno vprašanje bi bilo s tem rešeno. In zato naši poslanci niso glasovali za ta odsek, pa tudi proti niso glasovali, ker se s tem niso marali zameriti Čehom in Poljakom, na kojih pomoč so sedaj tako krvavo navezani. Sicer pa ta odsek ni posebnega pomena: izdelal bo pohlevno resolucijo in jo poslal vladi. Ta odsek ne bo nič škodil, naše stališče je pa ono vseslovenskega shoda, ki se je izrekel za narodno avtonomijo.

ORGANIZACIJA NA MORAVSKEM.

Podobno, kakor pri nas, se združuje tudi ljudstvo na Moravskem. Pred petimi leti se je ustanovila kmečka organizacija na Velehradu. Stavila si je naloge, da ščiti vero, da se bori za narodne pravice in za pravo kmečkega stanu. Vsako leto priredi ta organizacija velik shod; letošnji šesti kmečki shod od 8. do 10. sept. je sijajno pokazal, kako so napredni katoliški Moravani. Ob gomili slov. apostola sv. Metoda se je zbralo gotovo do 30 tisoč oseb, ki so opravili obenem svojo pobožnost na Velehradu, saj je bilo dne 9. septembra obhajancev nad tri tisoč. Vsa množica pa se je na trgu pred cerkvijo posvetila presy. Srcu Jezusovemu. Nad vse zanimivo je bilo slavnostno zborovanje, kjer so dovršeni, kmečki govorniki z vso odolčnostjo nastopili zoper razpoko in svobodno šolo.

ŠESTI SPLOŠNI SHOD OGRSKIH KATOLIKOV.

Pred kratkim smo poročali o katoliškem shodu katoliških Nemcev na Češkem, in danes

zopet lahko poročamo o nekem kat. shodu. Ogrski katoliki so namreč pričeli v nedeljo s katoliškim shodom, ki je trajal štiri dni. Na njem so se razpravljale razna, zlasti socialna mažarskemu narodu koristna vprašanja. Tako na primer: »Konsumna društva kot trgovska šola ogrskih poljedelcev«, »Prodajanje žita ogrskih poljedelcev potom katoliških zadrug«, »Način pridobivanja«, »Naloga zadrug z ozirom na socialno delo«, »Razmerje med poljedelci in njihovimi uslužbenci«, in »Kristus, središče sveta«. Glavni govornik je škof dr. Oto. kar Prohaska.

CESAR BOLAN?

Naš cesar se je pripeljal včeraj ob pol 8. uri iz Išla in se je takoj podal v Schönbrunn. V Schönbrunnu je bil pol ure pokonci, nakar se je podal takoj v posteljo. Cesarjevo zdravstveno stanje se ni v Išli zaradi slabega vremena nič izboljšalo in ima še katar. A kljub kataru cesar ne namerava opustiti svojih naved in zaslži danes načelnika vojaške pisarne in pa načelnike dvornih uradov. Prihodnji teden se pa vrše običajne splošne avdijence.

NAGODBENA POGAJANJA.

Ogrska vlada zavzema glede nagodbenih pogajanj sledeče stališče: Ogrska vlada hoče namesto pogodbe zvezo, ločitev vžltninskega davka, izplačila v gotovini in izplačevanje v gotovini. Stališče avstrijske vlade pa je: Ločitev carinskih dohodkov, kar pomenja za Ogrsko 10-milijonski večji izdatek, uvedbo carine med obema državnima polovicama.

PRIJATELJSTVO ANGLEŠKE S FRANCOSKO IN RUSIJO.

Angleški vojni minister je govoril v Newcastlu tudi o odnosih med Anglijo in drugimi državami ter rekel: »Naše prijateljstvo s Francijo je boljše in ožje, kakor je še sploh kdaj bilo. To prijateljstvo nas je spoprijaznilo z Rusijo, ne oziiraje na sedanje težkoče. Anglija in Nemčija se kažeta kot dva rivala, vendar prijateljska. To dokazuje dejstvo, da bo početkom prihodnjega meseca umaknila Nemčija iz Afrike 7000 mož. To bo delo Anglije v južni Afriki znatno olajšalo.

CARINSKI SPOR S SRBIJO.

Na Dunaju se je vršilo 21. t. m. carinsko trgovinsko posvetovanje o stališču Srbije in naše države glede pogajanj o trgovinski pogodbi. Posvetovanje ni dejansko izpremenilo trgovinsko politično stališče naše države nasproti Srbiji.

MED BOLGARIJO IN TURČIJO.

so razmere vedno bolj napete, tako, da so nekateri časopisi že prorokovali vojso. Resnica je, da ste obe državi zbrali ob skupni meji večje število vojaštva in da so zajeli na obeh straneh po nekaj špijonov. Kakor se z druge strani poroča, je Grška ponujala Turčiji svojo podporo v slučaju vojske z Bolgarijo zaradi nasprotstev, ki vladajo v Macedoniji med Bolgari in Grki. Do vojske najbrž ne bo prišlo, ker velevali ne puste, da bi se na Balkanu kaj izpremenilo.

NA RUSKEM.

se še vedno ponavljajo razna grozodejstva. Ni ga skoraj dneva, da ne bi se poročalo o napadih z bombami. Oborožene čete napadajo državne in zasebne hiše, ropajo in morijo. Po večjih mestih preiskuje vojaštvo po hišah in aretuje vsepovprek.

NA ŠPANSKEM

se je pričel v zadnjem času tudi boj proti katoliški cerkvi, kakor na Francoskem, dasiravno

je Španska država znana že od nekdaj kot katoliška država. Uvedli so civilni zakon, zaradi česar je nastalo med vernimi katoliki veliko ogorčenje. Pravosodni minister zahteva, da se kaznuje nekega škofa zaradi njegovega pastirskega lista, v katerem se je škof izrekel zoper civilni zakon.

Listek.

Med slepimi.

Tanke, modrikaste meglice so se vlačile ob brdih in po dolini, pa posijalo je jutranje solnce s svojimi žarki, da so se lahke tančice dvignile in polagoma izginjale. V kotu pod gorami je bliščalo jezero v tisočeri barvah, in valčki so nalahko pluskali ob zeleno obrežje. Uzd je miroval in počival, kakor bi spal; le tupatam se je oglasil iz zelene goščave ščinkovec ali senica... V rumenem polju se je valjilo zlato žitno klasje, in trepetale so na njem rosne kaplje, kakor bi se bale toplega solnca.

Zazvonili so zvonovi. Njihov srebrni glas je odmeval ob brdih, in jasno so oznanjali: »Danes je dan Gospodov!«

Bilo je res lepo nedeljsko jutro, kakršnega je človek vesel. Tako jutro hvali in poveličuje Stvarnika in govori z mogočnimi besedami človekovi duši, naj ga hvali in poveličuje tudi ona.

Ljudje so se zgrinjali od vseh strani. Šli so k maši. Bliščala so se iz dalje pisana krila deklet, zasvetile so se lepe židane rute, in koraki so bili urni, samozavestni. Tam se je pomikal trop moških, za njimi trop krepkih mladeničev, in obojim je žarela na obrazu sveta radost. Ob nedeljah človek preneha z delom, in sam od sebe mu krene korak v cerkev: Tu najde po dolgem tedenskem trudu, po skrbeh in naporih okrepčila in tolažbe, kajti duša je lačna in treba ji je hrane.

Med zadnjimi je šepala stara ženica. Negotov je bil njen korak in boječe je tipala s palico pred seboj, z drugo roko pa se je opirala na deklico, ki je ni nič kaj rada vodila. Brala se ji je z obraza nejevolja nad starkinimi počasnimi koraki. Težko je hodila starica in trudila se je z vsemi svojimi močmi, da je dohitevala vodnico. Večkrat sta se ustavili in počili. Takrat se je vselej starici zjasnil obraz in svoje slepe oči je povzdignila k nebu. Zahvalila se je Stvarniku za vso lepoto, ki je sicer ne vidi, pač pa tako blagodejno občuti okrog sebe, in dvoje težkih solz ji je zdrknilo počasi po bledem, razoranem obrazu.

Prišli sta v cerkev. Deklica se je prerila naprej med mladež, starka pa je ostala zadaj pri vratih, kakor po navadi... Njene oči niso vidеле svete daritve; črna tema je bila v njih, dasi so gorele sveče po cerkvi in solnčni žarki so prodirali skozi lepo barvana okna. Svetleje in svetleje je bilo v starkini duši, čim bolj in čimdalje je govorila s svojim Izveličarjem.

Svet mir in tiha svečanost sta bila razlita po vsem obrazu stare ženske, ko se je po sveti daritvi tipaje in počasi pomikala ob zidu in skoraj zadnja zapustila cerkev. Zunaj jo je čakala Cilka, njena vnukinja. Nerada je hodila ob njeni strani, a morala je, ker ji je oče doma tako ukazoval in očeta se je bala. Večkrat se je ozrla na stran po gručah, ki so se govorile pred cerkvijo. Med njimi so bili znanci in znanke, in Cilki se je zdelo, da se ji posmehujejo, ker hodi ob strani stare ženske.

Kmalu sta bil na glavni cesti. Zatopljena vsaka v svoje misli sta molče stopali svojo pot.

Za njimi je prišla lepo opravljena gospodična. Veselo je zaklicala starici: »Pozdravljeni, Maruška, vesela sem, da vas zopet vidim. Že parkrat sem vas mislila obiskati!«

Obrnila je starka svoje oči, a videla ni ničesar. Dobro se ji je zdelo, ko je zaslišala nežni glasek.

»Kdo je tako dober, da govori z menoj?.. Ah, tako znan mi je glas... slišala sem ga že in ga poznam...«

»O Bog, Maruška!... Zdelo se mi je, in zdaj je resnica! Torej ne vidite?... Slepí ste?«

Gospodična je bila silno žalostna. Že poprej se ji je sumljivo zdelo, zakaj ima starka vodnico, ko je šla za njima. Stopila je k njej in ji podala svojo nežno ročico: »Maruška, dovolite, da vas bom peljala jaz! Nekoliko časa greva lahko skupaj in povedali mi boste vse, kako je bilo. Saj me poznate! Lansko leto sva šle dostikrat skupaj v cerkev in večkrat ste počivali tudi pred vilo v hladni senci naše lipe, kadar ste prišli s hribov...«

Starka se je stresnila od veselja, kajti spoznala je gospodično: »O Malči, dobra Malči! Torej ste zopet tu!« — Starka je bila kakor nanovo poživljena? V hipu se je spomnila vseh dobrot, ki ji jih je naklonilo že do zdaj drobnó srčece dobre gospodične Malči. In res je bila gospodična Malči pravi angel. Vsako leto je prihajala s svojo staro mamico semkaj na letovišče, in ljudje, vsi brez razlike, so jo imeli radi in vsako leto jim je bilo dolg čas po nji.

»Ali še dolgo ostanete tukaj?« je prašala starka.

»Da, Maruška, dalje časa, kakor druga leta. Zdravnik je stari mamici odredil, da mora prav dolgo ostati na kmethi...«

»Ali je stara mama bolna? Lansko leto je bila še trdna in krepka, da je je bilo lepo videti...«

»Saj je še«, se je zasmejala Malči, »pa vendar vedno toži, da jo vse boli, da se mora paziti in čuvati, sicer...«

Starka je obstala. »Čuvati se mora? Ina-li toliko dela?«

Malči se je zopet zasmejala s svojim srebrnim glasom: »Ne, Maruška, tega ne! Ali menite, da so gosposki ljudje kakor kmetijski? V mestih, velikih in lepih mestih je vse nekaj drugega, kar dela ljudi trudne in bolne. Pomislite — razni obiski, zabave, veselice, gledišča in kaj še vse! Ljudje bero povesti, ki razburjajo duha in živce; udajajo se raznim nasladnostim; tudi pravega zdravega zraka ni... Vse to dela ljudi bolne...«

Zopet je sledil srebrn smehljal gospodične Malči.

»Ah, Malči, poprime zopet starka, »moje življenje bi mi bilo veliko ljubše kakor njeno! Ko sem še videla, sem delala ves božji dan, pa težko delala in trudna sem bila zvečer. A bolna od dela nisem bila nikdar. Delo krepí človeka. Vesela sem vsak večer legla spat, vesela, da sem dokončala svoje delo; vsako jutro pa sem pokrepčana zopet vstala, in delo mi je bilo zopet največje veselje...«

»Verjamem, Maruška«, je pristavila Malči, in težek vzdihljaj se ji je izvil iz prsi. Starka ga je slišala. Tesneje se je privila k svoji mladi spremljevalki in ji šepnila: »Ali je stara mama še vedno taka?«

»Še vedno! Ko bi vedeli, koliko si zmerom prizadene, da bi jo vsaj malo spreobrnila. Zastonj je ves trud! Zakrknjena je, da se je Bog usmili!«

»Pogum in molitev, Malči! Ne prenehajte, Bog bo pomagal! Jaz, stara, slepa Maruška, vam pravim to, ki sem že dosti izkusila.« — In zopet je prašala:

»Ali še vedno ne hodi v cerkev?«

»Kaj, v cerkev? Prosim vas! Še nad menoj se jezi, če grem!«

»Le pogum in molitev, Malči«, jo je skoro slovesno zopet opominjala starka. »Glejte, sedemdeset let mi je bil Bog vodnik. Povsod sem občutila njegove dobrote. Naenkrat pa je prišel od njega ukaz: »Maruša, zapri oči za vse, kar je na svetu; le jaz bom ostal pri tebi in gledala me boš, čeravno boš slepa!« Nastala je noč, črna in temna. O Malči, — ne lažem — težko je bilo od začetka, da sta se duša in telo navadila na novi križ, ki mi ga je Bog poslal. Za svojo starost sem bila še pri moči in še bi bila lahko prišla za to ali ono delo in koristila hiši — glejte, naenkrat nisem bila več za rabo... na očeh breme in dolga, dolga noč...«

Malčine oči so se orosile. Ozrla se je. Cilka je bila ostala zadaj. »Kako vam je doma? Ali so dobri z vami?«, je prašala Malči.

Ženica je vzdihnila globoko in težko, potem pa zamahnila z velo roko: »Pustite to! Kdo bi govoril!«

»Pa Cilka vas vendar rada vodi in ima potrpljenje z vami?«

»Da, ker mora! Ukazano ji je tako. Od mladega gospodarja niti ne zahtevam, da bi me vodil; gospodinja pa, moja hči, večkrat godrnja: Saj vam ni treba zmerom hoditi v cerkev in ljudi nadlegovati, naj vas vodijo, Doma tudi lahko molite!«

»Kaj sama ne hodi v cerkev?«

»Pač, z otroki ali pa z bogato Špelinko, svojo sosedo, in zato ji je sram, voditi slepo mater seboj.«

»In to je vaša hči? Taka je zahvala«, se ježno zgrozi Malči in pogleda v nebo.

No, pa doma molim«, je nadaljevala Maruška, kakor da ne bi opazila Malčine jeze, »molim za hišo, za vse in zase. Časa imam dovolj in drugega dela tudi nimam. Seveda, Malči, priznati moram, da se večkrat tudi zjokam, bridko zjokam in prosim Izveličarja, naj bi me popeljal domov, v pravo domovino; saj nimam ničesar več opraviti na svetu!«

»Ne govorite tako, ljuba Maruška«, jo je tolažila Malči, »sedaj bode drugače, dokler bom jaz tu. Obiskala vas bom večkrat in vas popeljala k maši.«

Starka je ginjena še bolj stisnila drobnó ročico, ki jo je že do sedaj držala v svoji.

Bili sta na razpotju. Prišli sta bili do vile, ki je stala prav pod hribom in v kateri je stanovala gospa Pilko, vdova sodnega svetnika in Malčina stara mati. Za starko pa se je začela uprav sedaj težavna pot, kajti njen dom je bil precej visoko v hribih, in steza do njega je bila strma in hrapava.

Malči se je ozrla na lepo in gosposko poslopje. Okna v sobi gospe Pilkove so bila še zagrnjena. Spala je še. Malči je imela torej priložnost, da je pospremila ubogo Maruško še nekoliko. Saj je vedela, da jej doma ni dobro, in da le redko dobi človeka, ki bi ji privoščil prijazno besedo. Gospodinja, Marušina hči, je bila že zdavnaj pozabila četrto božjo zapoved, in bila je skoro nevoščljiva za vsak grizljaj kruha, ki ji ga je morala dati. Še slabše se ji je godilo zadnje leto, odkar ni bila več za rabo. Zet-gospodar je bil oduren in stiskač, ki mu ga ni bilo para in lahko umevno, da so tudi otroci posnemali slabe zglede, ki so jih gledali dan na dan.

Stopali sta navkreber. »Ah, Maruška, ne veste, kako želim, da bi zopet spregledali«, je vzdihnila Malči in obstala, da bi si malo oddahnila. »Dajte, da vam pogledam v oči, morda je še upanje, da ozdravite! — Ah, že vidim, še je upanje! Vaša bolezen je najbrž še ozdravljiva, saj so oči tako čiste«, je vzkliznila radostno, ko je pogledala v Marušine oči,

»Hm, hm, tudi drugi pravijo! — Jaz pa vem, da jako težko!«

»Zakaj težko? Z božjo pomočjo se vse lahko zgodi, je zavestno zaklicalo dekle. »Ali ste bili pri zdravniku?«

»Se nikdar! Sama ne morem, domačih pa tudi ne maram prositi, da bi me peljali in mi pomagali.«

»Zakaj ne? Pa bi bili poskusili!«

»Nič ne pomaga, pravijo. — Kaj bo doktor?«

»Ne razumejo; obenem pa so tudi neusmiljeni ti vaši ljudje. O Maruška, če ozdravite,

zdelo se vam bo, da se vam je nebo odprlo ...«

»Da, nebo odprlo, ponovila je z veselim naglasom Maruška, »toda, Malči, kje bom vzela toliko denarja? Doktor stane! Sicer imam nekaj goldinarjev ...«

»Ne skrbite, Maruška, če je božja volja, se bo že naredilo ... Torej ste zadovoljni? Jutri pridem po vas in vas popeljem k zdravniku, potem boste že videle, če je še upanje.«

»O zadovoljna! Bog vam plačaj stotero in tisočero, gospodična, vso skrb, ki jo imate zopet z menoj!«

Ginjena je bila Maruška in na glas bi se bila zjokala nad dobrotljivostjo mlade gospodične.

»Ne govorite zdaj o tem! Ostanite zdravi, jutri pa na svidenje. Danes se moram ločiti od vas, sicer bo stara mama huda, kod hodim toliko časa. Zdravi torej, Maruška!« Krepko ji je stisnila desnico in poklicala Cilko, ki je bila nekoliko pred njima in ji izročila nadaljnjo vodstvo.

Z nepotrpežljivim obrazom je Cilka prišla staro mater za roko in šli sta navkreber po strmi poti proti domu. (Dalje prihodnjič.)

Razgled po domovini.

Duhovske izpremembe v ljubljanski škofiji. Podeljene so bile župnije: Zaplana č. g. Janezu Rihtaršiču, župniku v Loškem potoku. Sv. Duh pri Krškem č. g. Jakobu Zustu, kapelanu v Krškem; Sent Lenart č. g. Frančišku Sever, župnemu upravitelju ondi, Javorje nad Škofjo Loko č. g. Janezu Pfajfar, župnemu upravitelju ondi, Struge č. g. Antonu Golfu, župnemu upravitelju ondi.

Nameščen so č. gg.: Cand. prof. Anton Koritnik kot prefekt v kn.-šk. Alojzijevišču; dr. Alojzij Merhar kot kapelan v Dobu; dalje semeniški duhovniki: Anton Breznik kot kapelan v Postojni; Anton Gole kot kapelan v Smartnem pri Litiji; Frančišek Jere, kot kapelan v Kolovratu in potem kot prefekt v kn.-šk. zavodu sv. Stanislava; kot kapelani: Matej Ježek v Mokronogu, Janez Noč v Sodražici, Anton Vadnal v Višnji gori; dalje novomašniki: Anton Demšar v Kočevju; Valentin Jerše v Škocijašu pri Dobravi; Vincencij Kavčič v Križevem pri Kostanjevici; Frančišek Kerhne v Toplicah; Janez Klavžar v Starem trgu pri Ložu; Janez Kmet v Boštanju; Janez Langerholz v Cerklah pri Kranju; Matija Noč pri Sv. Trojici pri Trzliču; Anton Papež pri Sv. Križu pri Litiji; Janez Pogačar v Žužemberku; Janez Sedej na Vrhniki. — Kot prefekta v kn.-šk. zavodu sv. Stanislava sta nameščena diakon Ivan Gogala in subdiakon Ivan Kogovšek.

Stalni pokoj je dovoljen č. g. Frančišku Andrejaku, župniku v Banji Loki.

Progo Trzlič-Kranj prično menda že letos graditi. Načelnik gradbenega vodstva nove železnice, višji stavbeni komisar Rob. Schindler je že došel v Kranj. Novo progo bodo otvorili 1. junija l. 1908.

Izstopil je iz katoliške cerkve 24letni grofič Guido Auersperg z Iga pri Ljubljani. Imenovani mladenič, čigar mati je luteranka, je že opetovano strastno napadal katoliško cerkev v nemškem proćodrimovskem časopisu »Wartburg«. Sedaj je tudi dejansko prestopil k protestantom. Z njim ni katoliška cerkev nič izgubila, a protestantska gotovo tudi nič pridobila.

Peš v Rim potujeta visokošolca Fr. Valenčič in Ferdinand Kranjc iz Ilirske Bistrice.

Iz politične službe. Voditelju kočevskega okrajnega glavarstva deželne vlade svetniku g. dr. Mihaelu Ostetenhofnerju, ki je na lastno prošnjo trajno vpokojen, je podelil cesar red železne krone III. razreda.

P. Tadej Gregorič, zlatomašnik. Dne 21. t. m. je preteklo 50 let, kar je bil posvečen v mašnika preč. p. Tadej Gregorič, frančiškan ljubljanskega samostana. Roljen je bil l. 1831 v Sodražici, šolal se je v Novem mestu in po dokončani šesti gimnaziji stopil v frančiškanski red. L. 1868 je došel v Ljubljano, kjer še sedaj biva tiho in mirno v svoji celici. Bolezen v nogah mu namreč ne dopušča že več let na prosto. Zlato mašo je opravil v

navzočnosti svoji redovnih sobratov v samostanski kapelici, ki je bila okusno ozaljšana. Bog živi g. zlatomašnika še mnogo let!

Slovenski župani v Sofiji. 13. dec. t. l. bo v Belgradu velika slavnost stoletnica osvojenja Belgrada pod Kara Gjorjem. Na to slavnost bodo pozvani vsi župani občin na Slovenskem in vsi predstojniki občin na slovenskem jugu.

Cena železa se skoro gotovo v kratkem zviša. Odločitev o tem se pričakuje v teku enega tedna.

Namesto v Ameriko — zaslužek doma. Piše se nam: Hosto Vrbovsko, pošta Cetinji, kupil je gospod Rebeschini. Potrebuje za sekanje 100 delavcev, in 100 delavcev za napravo »švelarjev« in (žaganje) kuhanje oglja. — Delo traja celih šest let, in to poleti in pozimi. Oglasi se pismeno: Rebeschini, Birčna vas, Rudolfovo.

Družbo ponarejalcev denarja so prijeli v Trstu. Člani te družbe so vsi podaniki blažene Italije. Pri aretirancih so našli 69 ponarejenih kronic.

Medvedje na Kranjskem. Okolu Kočevja se klatita medved in medvedka.

Dr. Tavčar se je zopet pokazal kot nasprotnika našega ljudstva. V odseku za volilno reformo je na Dunaju naravnost izjavil, da je nasprotnik enake in splošne volilne pravice, zato ker bo po tej propala njegova stranka na Kranjskem. Po volilni reformi bi prišlo naše ljudstvo do večine, tega pa dr. Tavčar ne more dopustiti, zato se bo upiral proti volilni reformi z vsemi sredstvi. Ne vemo, kaj bo na to izjavo rekel njegov najnovejši prijatelj rudeči Kristan in kaj poročajo tisti socialni demokrati, ki so na shodu v »Narodnem domu« o priliki III. slovenskega katoliškega shoda v Ljubljani delali dr. Tavčarju in njegovim pristašem »štafažo«.

Dr. Tavčar ponižuje kranjske župane. Zopet je igral svojo klavirno vlogo. Kadarkoli je na Dunaju odprl svoja usta dr. Tavčar, je vselej poniževal in obrekoval svojo domovino. On je bil tisti, ki je govoril v državnem zboru, da je slovenski narod za sto let zaostal, on je odrekal slovenskemu ljudstvu vsako razsodnost in ga v veselje vseh naših sovražnikov opisal kot nezrelega in nevrednega večjih političnih pravic, ki jih tako odločno zahteva nova doba za vse narode brez razločka. In zdaj se je v odseku za volilno reformo spravil nad slovenske župane. Govoril je, da naši župani niso zmožni sestavljati volilnih zapisnikov, da ne znajo ne pisati ne brati ter je zahteval, da se naj celo shranjenje volilnih imenikov županom odvzame in izroči političnim oblastem. To je nečuvno poniževanje naših županov, ki jim priporočamo, naj si dobro preberó poročilo iz državnega zbora in način, kako kranjski deželni odborniki govorijo o avtonomnih oblastih v državnem zboru. Po nje-

govih mislih bi edino-le ljubljanski župan sam izdeloval volilne imenike, vsi drugi so za to nesposobni. Politične oblasti naj bi jih izdelale in potem skrite imele — to bi bilo po dr. Tavčarjevemu okusu. In poleg tega zahteva še pluralitetno volilno pravico. To se pravi, da bi tisti, ki ga uradniki političnih uradov spoznajo za več vrednega, imel več glasov navaden človek, ki ni v milosti pri tej gospodi, bi pa imel samo en glas. Zakaj ni rekel dr. Tavčar kar naravnost: Vsak liberalen glas naj šteje deset ali sto, vsak drug glas pa eno? To je zmisel dr. Tavčarjevega predloga. Seveda so se potem kruto norčevali iz njega. Krščanski socialci dr. Gessmann ga je okrcal, in se norčeval iz njegovega »liberalizma« in celo minister Bienerth se ni mogel premagati, da si ne bi privoščil Tavčarja ter ironiziral njegove nerodnosti. Dr. Šusteršič je kratko in odločno zavrnil dr. Tavčarja, ki je bil to zopet v zvezi z vsenemci. Prepričani smo, da bodo slovenski župani vedeli dati pravi odgovor na dr. Tavčarjevo žalitev. Mi pa moramo še posebej pibiti, kako oškoduje dr. Tavčar koroško stvar, ko jo združuje s svojimi ponesrečenimi predlogi. Ali ne leti to, kar je govoril dr. Tavčar o kranjskih županih, tudi na koroške? Vsaka beseda, ki ponižuje slovenski narod sploh, škoduje vendar najbolj obmejnim Slovincem, proti katerim izrabljajo potem narodni nasprotniki Tavčarjeve izreke. In slednjič zveza z vsenemci! Kdo bo resno vzel v odseku in v parlamentu slovenskega poslanca, ki v bratski slogi z najhujšimi vsenemskimi kričarji napada slovenske poslance! Mi bi dr. Tavčarju privoščili blamažo in tudi njegova zopetna zveza z vsenemci nas ne bi prav nič užalila, ako ne bi čutili, da je ta nesrečni mož zopet zadal velik udarec ravno obmejnim Slovincem. Kaj poročajo k tem sramotilnim izjavam dr. Tavčarja liberalni župani po naših kranjskih mestih, saj tudi ti niso zmožni sestavljati volilnih zapisnikov. Po mnenju dr. Tavčarja je tega zmožen samo ljubljanski župan Hribar. Tako nečuvno žalitev ne morejo naši slovenski župani mirno vtakniti v žep. Dr. Šusteršič se je kajpada takoj potegnil za čast naših vrlih županov, katere je dr. Tavčar tako grdo osramotil na Dunaju.

Ponesrečen trgovec. Iz Višnje gore se nam poroča: Dne 18. t. m. proti večeru, je skočil, oziroma padel s koleza tukajšnji občeznani trgovec in župan Mihael O m a h e r tako nesrečno, da si je zlomil nogo na prav nevarnem mestu. Po izjavah g. dr. Slajmerja in dr. Repiča par mesecev ne bo mogel stopiti na noge. Naše sožalje!

Zvišanje cen petroleju. Petrolejni kartel je sklenil zvišati cene petroleju za 1 K pri 100 kg.

Romarjem na Sv. Goro iz radoviliške dekanije. C. kr. ravnateljstvo državnih železnic

je brzojavno nenadno odpovedalo posebni romarski vlak. Kdaj bode isti odšel z Jesenic se naznani po farnih uradih.

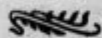
Otvoritev železnice skozi Karavanke bo 30. t. m. Otvoritveni vlak zapusti 30. t. m. Beljak, pride skozi karavanški tunel in gre z Jesenic v Celovec. Slavnostni banket bo v Celovcu. Cerkveni blagoslov proge izvrši krški knezoškof.

Trgatev se je pričela v Spodnji Istri. V Rovinju prodajajo moškato po 16 do 17 kron met. stot., teran pa po 14 kron.

Slovenec v tujini ustreljen. V Little Fallsu v Ameriki je ustrelil ponoči neki Italijan Ivana Mlinarja, doma iz Dolenje vasi pri Cerkljici.

»Slovenec« je prinesel v zadnjih številkah več zapisnikov, iz kojih se razvidi hujskajoči nastop učitelja Grmeka v znani sorški zadevi. A kljub tem razkritjem se merodajna oblast, to je deželni šolski svet ne gane. Ali bo res treba poslužiti se drugih sredstev? Take krivice ne moremo več mirno prenašati.

Za Martina Malenška nagrobni spomenik, kateri se bode postavil tekom meseca oktobra t. l., so se dosedaj nabrali prispevki v skupnem znesku 2405 K 68 vin. in sicer so darovali župljani šentpeterskega predmestja 473 K 20 vin., poljanskega predmestja 247 K, župljani v Kolodvorskih ulicah 79 K, v Strelških ulicah 74 K 30 vin., v Hrušici 164 K 75 vin., v Mostah 103 K 61 vin., v Smartnem 151 K 55 vin., v Štepanji vasi 143 K 10 vin., v Tomačevem 98 K 90 vin., v Udmatu 214 K 80 vin., razni drugi prijatelji pokojnika 201 K 50 vin., g. župnik Pavlič od njega nabrani znesek 353 K 98 vin. in gospa Marija Terčkova nabrani znesek 100 K. Stroški so dosedaj bili naslednji: prostor na novem pokopališču 264 K, pristojbina za zidanje rakve 150 K, pristojbina, da se sme postaviti spomenik 50 K, razni drugi stroški pri prepeljavi trupla pokojnika 82 K 24 vin., skupaj 546 K 24 vin. V blagajni ostane torej še 1859 K 44 v. Ker pa bode spomenik, ki ga bode krasil relief pokojnikov, modeliran od g. Zajca v Parizu, stal 2450 K, primanjkuje odboru še 590 K 56 v. Častiti župljani! Še enkrat se obrača odbor do Vas. Pokažite še enkrat svojo ljubezen do pokojnika in naklonite nabirateljem, ki Vas obiščejo, še ostalo svoto.

Gorenjske novice.

iz kamniškega okraja.

g Vjaršah pri Mengšu so v novo dvorazrednico na praznik imena Marijinega uvedli »prosveto« na dosedaj nezasišan način. Dopoldne je bilo po sv. maši sicer cerkveno blagoslovljenje, a za popoldne ob 3. je bila na tiskanemu programu naznanjena: Velika veselica na vrtu župana g. Val. Tič-a. Srečkanje za dobitke. Prosta zabava s plesom. Šaljiva pošta. Pametni ljudje so zmajevali z glavami nad takim programom prosvetljenega odbora in še bolj nad njega izvršitvijo vpričo otrok. Zanimivo za kroniko kranjskega šolstva!

g Katoliško slovensko izobraževalno društvo v Mekinjah priredi v nedeljo dne 30. septembra ob pol 4. popoldan veselico s sledečim sporedom: 1. V. G. Brož: Slava Slovincem. 2. V. Parma, Pozdrav Gorenjski, venček slovenskih napevov, za tamburaški zbor priredil Niko Loboda. 3. Sokosilka koračnica. 4. Ivanovič: Brzopolka. Vdarja tamburaški zbor »Planinka«. 5. A. Hajdrih, Sirota, 6. Majer: Tičica gozdna, poje moški zbor. 7. »Čestni po-

stopač.« komičen prizor s petjem, uprizorja Niko Loboda. 8. »Roparij pri Mariji Kulmski« igrokaz v petih dejanjih.

Iz raznih krajev Gorenjske.

g Iz Bohinjske Bistrice. Bohinjski romarji na sv. Goro se bodo dne 30. t. m. to je prihodnjemu nedeljo ob 1. uri popoldan odpeljali s posebnim vlakom iz Bistrice do Gorice. Vseh romarjev je približno 850, iz Srednje vasi 330, iz Koprivnika 110, ostali so iz Podbrda in Prtovča, ki se Bohincem pridružijo v Podbrdu. Poleg domače duhovščine se romanja vdeležita tudi — Bohincem priljubljena gospoda — dr. Krek in kanonik Sušnik. Ogleдали si bomo na povratku mesto Gorico in samostan na Kostanjevici. Iz Gorice se bo vlak odpeljal točno ob 2. uri popoldan.

g Iz Mojstrane. Strokovno društvo naših, delavcev v cementni tovarni v Mojstrani je ustanovilo javno ljudsko knjižnico za celo občino Dovje. S tem je omenjeno društvo napravilo našemu zapuščenemu triglavskemu kotu zares veliko uslugo. Po letu je že še, ko imamo toliko obiskov, toliko turistov, ki hodijo občudovat naše prirodne krasote; toda po zimi nam postane dolg čas in radi bi vzeli marsikaterikrat knjigo v roke in bi se malo pozabavali in pa tudi o tem in onem poučili. Naše ljudstvo rado bere in ker ne dobi dobrega berila, si kupuje slabe knjige in knjižure, katere jim vsiljujejo agentje gotovih judovskih trgovcev. Ljudstvo bo gotovo spoznalo korist knjižnice in si bo pridno izposojevalo in bralo knjige, in bo hvaležno »Strokovnemu društvu« za to res hvalevredno delo. Zato smemo upati, da se bo oglasilo vsako nedeljo mnogo fantov in deklet, mož in žena pri knjižničarju »Strokovnega društva« in zahtevalo knjig, katere bodo potem doma čitali. Le pridite, knjižničar vam bo rad postregel.

g Dolško. Predavanje gospoda mlekarkega nadzornika Legvarta 16. t. m. je bilo prav podučno. G. govornik je razvijal tele glavne misli: Kronic, ki nam izpod hlevov teko v obliki gnojnice v Savo, je škoda, treba bo napraviti neprodne gnojne jame. Žita se vedno preveč sejemo, ker bo imelo vedno manj vrednosti. Torej le še več detelje posejmo in več repov v hlev postavimo. Da izboljšamo živino, ne smemo ji dati šestkrat na dan hrane kot delajo to nekateri, marveč le dvakrat, a takrat obilo, za izboljšanje plemen mora občina skrbeti s tem, da naroči plemenskega bika. Le tako bomo saj od daleč šli za Danci, pri katerih imajo baje dobre mlekarice — (krave) 25 litrov mleka na dan. Zvedeli smo pri tej priliki, na nam je tukajšnja mlekarja v kratkem času, kar obstoji, izplačala nad 70.000 kron, res lepa vsota. Za to dobroto se imamo najprej zahvaliti gospodu Pengovu ki je pri nas sprožil misel zadržne mlekarne in posebej še preč. g. župniku Müllerju, ki že ves čas požrtvovalno in nesebično dela za naš častni blagor. Bog mu povrni stoterno. G. govorniku pa lepa hvala.

Dol. Na rožnivoensko nedeljo (t. j. 7. oktobra bo popoldan ob 3. uri v tukajšnjem izobraževalnem društvu predaval gospod Ravnihar c. kr. poštar iz Ljubljane o naprednem gospodarstvu. Prijatelji in prijateljice naprednega kmetijstva, takrat vsi na noge!

g Dol. Daleč znan je vrh »Ajdoščina« ležeč v županiji Dol proti severu. — Na njem je namreč stal »ajdovski gradec«. Še nedavno so razvaline iz kamnja, kateri je v teh hribih neznan, pričale o velikosti in obsežnosti starodavnega gradu. Učenjaki iz Dunaja so prišli preiskavat imeniten kraj, o čemur pričajo razne jame, kjer so kopali. Danes je vrh skoro docela zarašen, kamen

pa je speljal posestnik pod Ajdoščino (Ernest Suštar), da ga je porabil pri zidanju hleva. »Ajdoščina« pa živi pri ljudstvu še v spominu zaradi dogodka, ki se je vršil okoli l. 1832. Takrat se je namreč na vrhu Ajdoščine obesil nek berač pri ljudstvu znan kot Adamčkov France. Še danes stoji hrast na katerem je visel, in kažejo tudi kraj tik hrasta kjer je pokopan. Zgodilo se je pa takole: Adamčkov France pride v Vinje, župnija sv. Helena, kjer so včasih imeli lepe vinograde in pridelali precej vina. Tam so ga napojili, potem pa nalagali, da so izšle postave zoper berače in da so nastopili žendariji ki ne bodo nobenega več pustili beračiti. — Nato je Adamčkov France šel na vrh Ajdoščine in se je za preramnice svoje beraške malhe obesil na hrast. Tam sta ga našla dva divja lovca, ki sta sledila divjačino.

O tem se je v ljudstvu ohranila sledeča pesem:

Kaj si je Adamčkov France zmisli,
Ker je od žendarjev sliši;
Na vrh Ajdoščine je šov
Djav je, jaz ne bom več peklov.

Začev je hraste pregledavati
In veje preštevati,
Ktera najmočnejša bo,
De se zanj obesu bo.

Mavhe so na tleh ležale,
Peklene so pošasti v nje režale,
Od svojih mavh preramence
Je imov za svoje angelce.

g Izpod Grintovca. Glede na dopis v »Domoljubu« sprejmite sledeče pojasnilo: Meseca julija naročil je neki trgovec v Opatiji tedensko 10 kg. masla. Mlekarska zadruga poslala je dne 5. julija 10 kg. masla z železnico po povzetju. Dne 12. julija povedo fantu, ki je peljal maslo na kolodvor v Kranj, da ono poslano v Opatijo-Matule ni sprejeto in kaj naj se z njim napravi: proda ali vrne. Podpisani je takoj zahteval z dodatno nakaznico surovo maslo nazaj, a med tem časom je dotični trgovec maslo sprejel in povzette plačal. Zadruga je takoj ustavila pošiljanje, posebno ker se je obrnila do županstva v Voloski za pojasnilo o razmerah dotičnega trgovca. — Jožef Jenko ml., predstojnik mlekarke zadruge v Cerkljah. — Zgor. Brnik, dne 17. septembra 1906.

g Iz Kranja. Nedavno se je poslovil od nas č. g. Vojteh Hybašek; bil je zelo marljiv v svojem vzvišenem poklicu; poučeval je petje, godbo, pri Marijini družbi, z veliko požrtvovalnostjo je vodil Marijino družbo. Vsem ostane v blagem spominu Izrekamo mu srčno zahvalo!

g Iz Podbrezlj. Zapustili so nas letoviščarji, katerih število je letos zelo naraslo. Mnogim se je sezona zdela prekratka! — Naš gospod župnik so letos v ožjem krogu svojih sošolcev in prijateljev praznovali štiridesetletnico svojega mašništva. Pač dolga vrsta let! Želim pa gospodu župniku še veliko let! — Pri zadnjih obč. volitvah je podbreška podobčina »milostno« dobila pet odbornikov, svetovalca nobenega. Odbornika ni bilo nobenega pri volitvi! Čudne razmere! Županom je izvoljen vnovič gospod Košir v Zejah.

g Iz Kovorja. Ako pride popotnik iz Podnarta v Kovor, vidi občinske table na katerih se svetijo najpoprej nemški, potem slovenski napisi! Proč ž njim in obesite samoslovenske.

g Romanje na Sv. Goro. V soboto, dne 15. septembra se je odpeljalo iz kranjske okolice 616 romarjev s posebnim vlakom po novi železnici na Sv. Goro. Vožnja je bila prav vesela in romarji zadovoljni. Na Sv.

Gori je v soboto zvečer pridigoval kranjski dekan č. g. Anton Koblar. Drugo jutro je vlak odpeljal romarje v Trst. Pozdravit so prišli kranjske Slovence na kolodvor v Trstu štirje zastopniki moške Marijine družbe tržaške in štirje zastopniki »Izobraževalnega društva«, ki so potem prijazno vodili romarje po mestu. Lepo je bilo gledati veličastno vrsto, ki se je pomikala k cerkvi Novega sv. Antona. Sprejel je romarje pred cerkvijo č. g. kapelan Tul. Potem so si romarji ogledali pristanišče in mesto in zvečer se vrnili domov. Pevski zbor »Izobraževalnega društva« v Šenčurju je na Sv. Gori kakor tudi med potjo lepo prepeval.

Dolenjske novice.

Belokranjske novice.

g Viktor Parma je pobral svoja kopita iz dežele »idiotov«. Razven njegove zlahte v Metliki in prosvitljenih njegovih zaupnikov je vse zadovoljno, da ga ni več. Dobrih pet let je bival med dobrim in delavnim belokranjskim ljudstvom. Gotovo dovolj časa, da bi se pobrigal zanj tudi v gospodarskem oziru. Toda zaman išče kakega sledu v tem oziru. Poleg tega je imel protiljudski liberalizem v Parmi močno zaslombo. Ni čuda, da je rasel pogum liberalcem in da so si vse upali na Belokranjskem. O bojih katere je imela prestat gospodarska organizacija ljudstva za Parmovega glavarjenja pa rajše molčimo, ker si nečemo klicati žalostnih stvari v spomin. In v Črnomlju, kaj se je storilo, recimo za povzdigo mesta? Ni čuda, da je bil žalosten njegov odhod, kakor je bilo žalostno njegovo delovanje na Belokranjskem.

g Kot novi voditelj glavarstva je nastopil službo dosednji deželni nadni tajnik g. Karol Ekel. Hvalijo ga kot nepristranskega in dobrega gospoda. Mi vzamemo to z veseljem na znanje, ker drugega pač ne zahtevamo od nikogar, kakor pravičnosti.

d Birmovanje se je vršilo pretekle dni po belokranjskih župnijah. Presvetli gospod knezoškof so bili povsod lepo sprejeti v črnomeljskem delu Bilokrajine, le v Črnomlju samemu so se skazali modri liberalci. V svoji »gorečnosti« so šli celo tako daleč, da niso pustili gospodu župniku niti slavolokov postaviti na mestnem svetu. Zakaj neki niso prepovedali da Presvetli sploh v cerkev in župnišče ne smejo iti. To bi bilo vsaj dosledno!

d Za liberalce je že odveč, ko morajo gledati, kako sprejema dobro belokranjsko ljudstvo svojega višjega nadpastirja. Solze pridejo človeku v oči, ko vidi tako globoko spoštovanje in ljubezen do svojega vnetega škofa. Ganijive prizore v Semiču, Črnomlju, Dragatušu, Adlešičih in drugih farah ni moči popisati. Čast Belokranjcem, katerih še ni osmodila liberalna sapa in na okužilo oduševstvo.

d Občinski odbor v Rosalnicah je imenoval v svoji seji 16. t. m. g. prošta Franjo Dovgana za častnega občana. Sv. oče so ga pa imenovali svojim hišnim prelatom.

Iz raznih krajev Dolenjske.

d Iz Krškega. V zadnjem »Domoljubu« beremo, kako ljubeznjivo in slovesno so naši ljudje povsod sprejemali škofa, ko so delili zakrament sv. birne po leskovski dekaniji. Zjezilo nas je pa, ko smo zvedeli, da so v Leskovcu nekaj ponagajali. Ne Leskovčani, ampak neki leskovski faliranec je podšuntal par nedoraslih fantov. Toliko v pojasnilo.

d Iz Nemške vasi pri Ribnici se nam poroča, da je dne 3. septembra tam pogorel kozolec z dvema skednjema vred. Pri tej priliki se je pokazalo, koliko je vredna brizgalnica pri požaru. Štirje otroci gospoda Thurnherja iz Gosičevsi, ki ima sam svojo brizgalnico, so dotično sami iz svojega nagiba pripeljali na lice mesta in sicer prvi med vsemu, postavili jo na pravo mesto in začeli brizgati in gasiti seno, pa katerem se je širil ogenj. Tako so omejili ogenj in ga zadrževali toliko časa, da je prišla na pomoč ribniška in dolnjevaška požarna bramba. Ti otroci, stari od 9 do 13 let, zaslužijo javno pohvalo in priznanje!

d Po 76 let življenja je dal Bog vsem trem bratom Levstikom v Črncu pri Sv. Gregorju. V takih presledkih kakor so prišli na svet, so šli tudi iz sveta: Anton 1823—1899, Gregor, 1826—1902, Simon, 1830—1906. Živel so enako zmerno življenje in dosegli enako starost.

d Nov, prostoren gasilni dom, si je postavilo prostovoljno gasilno društvo v Velikih Laščah.

d V Fari pri Kostelu, kraj Kupe, smo v kratki dobi treh let, kar imamo novega župnika, že vso cerkev prenovili. Lansko leto je bila cerkev od zunaj nanovo pobeljena in znotraj pobarvana; ravno tako tudi zvonik. Letos je bil prenovljen oltar in prižnica in lep nov tabernakelj pa nov krstni kamen postavljen. Bodi delavnemu župniku od cele župnije izrečena prisrčna zahvala!

d Kmetska zveza kočevskega okraja je zborovala v nedeljo v Ponikvah. Učitelj Jaklič je govoril o namenih in ciljih kmetske zveze, gospod kaplan Baloh o kmetski zavesti in gospod Škulj o potrebi knjižnic. pri tej priliki je sprejela zveza pod svoje okrilje knjižnico, ki jo je ustanovil gospod Škulj, v svoji hiši. Tako ima zveza prvo knjižnico v smislu § 3. svojih pravil pod imenom »Knjižnica kmetske zveze v Ponikvah«. K zvezi je pristopilo 29 članov iz Ponikev.

d Iz Velikih Lašč. V nedeljo, dne 23. t. m., je izobraževalno društvo zopet priredilo veselico. Program je bil obširen, tako da je trajala veselica nad 2 uri. Vrstila se je pesem za pesmijo, nastopil je ženski, mešani in moški pevski zbor. Veselico je otvoril ženski pevski zbor deklške Marijine družbe, ki je zapel Ferjančičev venček narodnih pesmi. Za njim pa je mešani zbor proizvajal dve krasni pesmi eno narodno in eno umetno. Dekleta iz Marijine družbe so na to ponavljale igro »Dve mater«, ki je dobro izpadla. Posebno nam je ugajala Olga, pa tudi Ljudmila, Elizabeta, Stana in kraljica so dobro rešile svoje vloge. Veselico je zaključil moški pevski zbor, ki je zapel »Morje adrijansko« in »Planinska.« Lahko se pohvalimo, da smo na pevskih močeh, zlasti na ženskih pri nas jako bogati. Pod marljivim vodstvom gospoda pevovodja Zavodnika so pevski zbori dosegli že lepe vspehe.

Notranjske novice.

Idrijske novice.

n Pogorel je dne 16. septembra zvečer Anton Lapajne po domače pri Urbanovcu iz Jeličnega vrha nad Idrijo. Med najhujšim nalivom mu je treščilo v kozolec in ves letošnji pridelek uničilo, hišo je obranil s pomočjo nekaterih sosedov, ker požarna bramba iz Idrije radi teme in naliva ni mogla priti gasit. Škoda je cenjena na 500 kron. Pogorelec je bil zavarovan za vse stavbe skup.

n Na rudniški ljudski šoli znaša število otrok, ki so zavezani obiskavati vsakdanji

poduk nad 1000 (na deklški strani 533, na deški pa nekaj manj). Pri toliki množici mladine pa primanjkuje šolskih prostorov in učnih moči. — Na mestni višji realki se je začetkom novega šolskega leta vpisalo 225 dijakov.

n »Neža Žirovska« je dne 22. septembra blizu Idrije — v Leopoldovem predmestju — povozila 8letno Ano Svetličič, ko je ravno šla v šolo. Deklici je šlo kolo čez prsi in dobila je težke poškodbe na glavi.

n Kat. delavska družba v Idriji priredila dne 30. septembra v pivarni pri Črnem orlu veselico s tridejanko: »V Ljubljano jo dajmo. Udeležbe je pričakovati obilne, ne le zato ker je letošnji jesen ta veselica — prva, ampak tudi, ker bodo igrale osebe, ki so že večkrat nastopile.

n 13 kron je izgubil neki orožnik v pokoj. Našla jih je poštena natakara iz gostilne »Pri stari pošti« in jih vestno vrnila. Čast ji za to.

Iz raznih krajev Notranjske.

n Trgatev se je začela ta teden po vipavski dolini. V zadnjem času je precej pritiskala suša, vendar pa je konečno prišel tudi zaželeni dež. Letina bo torej zadosti dobra in kaplja sladka. Kupci, ne pozabite priti k nam, zagotovim vas, da se boste veselili in zadovoljni vračali na dom.

n Celjska »Zadružna zveza« in »Rajfeisnov duh!« Rajfeisen bi se gotovo v grobu obnil, ko bi mu bilo znano delovanje celjske »Zadružne zveze.« Kako je mogla slednja podpirati ustanovitve liberalne posojilnice v Knežaku! (Pa, ne da bi se je mi bali, nikakor ne, saj smo prepričani, da bodo pri tem liberalci ravno tako blaznaž doživeli, kakor so jo svoj čas v Košani). Rajfeisnova želja je bila: vsaka občina imej svojo posojilnico. No, Knežak ima sedaj dve! Kako pa stoji na prvo ustanovljena? Obstoji šele dobre dve leti — ustanovljena je bila l. 1904 — in ima že 1478 kron 82 vin. rezervnega fonda. Promet je letos do konca avgusta narasel že na 281.000 kron. V denarnih zavodih ima naložene 49.400 kron. Hranilnih vlog ima 207 v vrednosti 150.000 kron. In proti taki posojilnici, ki ni le v prav dobrih, zanesljivih rokah, temveč že v začetku svojega delovanja pokazala tako lepe vspehe, gredo liberalci svojo posojilnico ustanavljati. Kaka prihodnost jo čaka, se spozna iz besedi nekega možaka, katerega so nagovarjali, da naj jim zaupa svoj denar, ko jim je baje rekel: v take posojilnice se nič ne daje, ampak le ven jemlje. Dober tek!

Primorske novice.

Spremembe v duhovščini v tržaški škofiji. Dne 30. avg. bili so inštalirani sledeči gg.: Anton Kalac za župnika-prošta v Pazinu, Hugo Masten za župnika pri jezuitih v Trstu, Josip Svetic za župnika v Tinjanu pri Kopru, G. Kalac je imenovan ob enem tudi za dekana Pazinskega. Čestitamo! — Imenovani in premeščeni so pa še ti-le gospodje: G. Rihard Ružička je imenovan za prodekana buzetske dekanije. G. Matija Kurelič gre v Buzet kot administrator in G. Joakim Pilat v isti lastnosti v Draguč. — Novomašnik g. Josip Fabris gre kot kooperator v Pazin in g. Ivan Cosolo kot kooperator v Opertalj. G. Josip Vodička je šel v Vodice kot administrator. — V Krašico pride kot kaplan ekspozit g. J. Miličič in v Kastav kot kooperator g. Jos. Zigante. Č. g. Ivan Man

Stajerske novice.

Stajerski lovski zakon potrjen. Z Dunaja se poroča, da je poslanec Hagenhofer pri vladi zvedel, da je cesar načrt stajerskega deželnege zbora o lovskem zakonu potrdil.

Če pijanec pijanca vodi. 52letni hlapec F. Ostroh od St. Lovrenca nad Mariborom se je minolo nedeljo 16. t. m. v več gostilnah nasrkal žganja. V zadnji gostilni mu dá gostilničar svojega hlapca seboj, da spremi Ostroha domu, ker je videl da je že močno pijan. Tako sta se gugal po cesti. Hlapec spredaj z lučjo, za njim pa je meril cesto Ostroh od enega kraja do drugega. Pri prekoračenju mosta čez potok Radolna se zvrne Ostroh v potok, ne da bi to njegov voditelj opazil. Sele odstran potoka se ozre in vidi, da ni njegovega spremljevalca. Najprej ga začne iskati, potem kliče in ko vse skupaj ni nič pomagalo, kričati na pomoč. Ljudje so sicer prileteli skupaj, toda pomagati niso mogli, ker je potok zelo narasel vsled deževja. Sele čez nekaj ur so potegnili truplo vso obtolčeno iz vode.

V Braslovčah bodo ustanovili pododsek žalskega Sokola. Ustanovni občni zbor se bo vršil dne 23. t. m. v gostilni gospe Vrankovič.

Iz Celja. Vodstvo tukajšnjega okrajnega sodišča so po vpokojitvi deželnosodnega svetnika Muleja poverili novonimovanemu svetniku dr. Kočevarju pl. Kondenheim.

Drevo je zmečkalo 29letnega Matijo O t o r e p e c v Jagodičevem gozdu v Sp. Ljubečni. Podžagala sta z očetom napol podrti bukev, ki je stala na strmini. Naenkrat se je deblo odlomilo ter potegnilo nesrečneža seboj v dolino, kjer je obležal pod debelom. Ker oče ni mogel sam vzdigniti debela, hitel je po ljudi, ki so rešili njegovega sina, ki je bil sicer še živ, toda umrl je že drugi dan vsled notranjih poškodb.

Črešnjevec. V torek, dne 11. septembra je bil izvoljen za župana g. Šimon Pušnik, posestnik na Črešnjevcu; za občinske svetovalec pa: Fr. Brumec, veleposestnik na Črešnjevcu. Vsi vrli narodnjaki. Po dolgem boju je vendar zmagała katoliško narodna stranka. Trikrat smo imeli volitve, toda vsakokrat je posilnemska stranka rekurirala. Sedaj je hvala Bogu mir. Sedaj pa na delo, novi občinski odbor! Dela je za dobrih dvajset let, predno se vse popravi, kar se je prej opustilo. Živela črešnjevska občina, nje odbor in slovenski volilci!

Pri Sv. Vidu nižje Ptuja je pretečene dni nek surcvi mož zvalil svojo ženo, s katero se nista razumela, v hosto, kjer je imel skrito morilno orožje, ter jo je tam pobil do smrti. Ne ve se še prav, kaj je vzrok temu strašnemu dejanju, pač je znano, da imata ptujski šnops in njegov najzvestejši prijatelj in širitelj, podli »Stajerec«, mnogo dobrih znancev pri Sv. Vidu! Gotovo je, kjer koli se prebira umazano liberalno časopisje tam vlada podivjanost in surovost.

Koroške novice.

Umrli je dne 18. t. m. zvečer preč. gospod Alojzij F i s c h e r, častni stolni kanonik, knezoškofijski konzistorijalni svetnik in bivši mestni nadžupnik pri Sv. Ilju v Celovcu, v 93. letu starosti. Umrli je bil rojen 19. junija 1813 v Podkloštru, je študiral v Celovcu in je bil v mašnika posvečen dne 31. julija 1838. Od leta 1873 do 1891 je bil nadžupnik mestne fare Sv. Ilja v Celovcu in je potem stopil v pokoj.

Visok gost. Visokočastiti metropolit dr. Josip Stadler iz Sarajeva je zadnjič obiskal

visokočastitega knezoškofa dr. Josipa Kahna. Poset je trajal le malo časa, ker se je prvoimenovani, na potovanju v Lurd, zopet odpeljal ob dveh popoldne čez Inomost-Monakovo na Francosko.

Zopet nesreča. Povožena je bila od brzo-
viaka pri Spitalu na Dravi neka 17letna deklica Marija Geibel. Imenovana je hotela kravo, katera je bila na železničnem tiru, s tira prepoditi. Med tem ko je za kravo tekla, je pa sama na tiru se spodtaknila in padla. V hipu pa pridrvi brzovlak od smeri iz Beljaka, katerega pa strojevodja ni mogel takoj ustaviti, ter so nesrečnico kolesa zagrabil čez obe nogi tako, da je ena noga bila takoj od telesa odtrgana. Usmiljenja vredno je železniško osebje prepeljalo v bolnišnico. Kravo je tudi stroj zagrabil in kakih sto korakov s seboj vlekel. Akoravno je bila krava težko poškodovana, je toliko časa še živela, da jo je mesar pobil.

Strela je udarila dne 16. t. m. v Beljaku v shrambo za baterije na glavni pošti ter je razdrila napravo in zveze z brzojavnimi žicami. Ravno tako je ista strela udarila v hlev nekega kmeta v Rattendorfu v Zgornji Ziljski dolini. Ubila je dva konja in enega prašiča. Čudno je bilo pri tem, da je strela ubila v hlevu vnjanja konja, med tem ko je srednji, ki je med obema sial, docela nepoškodovan in nedotaknjen ostal. Škode je kmetu napravila za kakih 1400 kron.

Leopard je poškodoval dne 19. t. m. dopoldne triletnega sinčka posestnika zverinjaka na travniku v Celovcu. Neki pri imejtelju zverinjaka službujoči delavec je posadil otroka preblizu kletke na tla. Leopard je pa s tace iz kletke otroka zagrabil ter mu je kožo pod levim očesom čez lice odtrgal in s takimi udarci ga tudi zadaj na glavi poškodoval. Otroka so prepeljali v bolnišnico. Poškodbe niso nevarne.

Ziljska železnica se bo podaljšala. Tozadevno koncesijo za predpriprave v nadaljevanje te proge do Kotič oziroma Mute je železniško ministrstvo podelilo delniški družbi ziljske železnice.

Zbesnel vol se je zakadil dne 13. t. m. na Karolinskem trgu v Celovcu v gručo ljudi, ko so se pogovarjali. Vola prej ni nihče zapazil. Poškodovanih in opraskanih je bilo več oseb vsled padca. Neki sedemletni deklici je pa bila ena noga zlomljena, da so jo morali z vozom v stanovanje roditeljev prepeljati.

Iz raznih krajev.

Na zagrebški dež. razstavi so pretečeni teden otvorili razstavo poznega sadja in grozdja. Razstavo premnogokrat moti dež. Kmetje prirerajo skupne obiske, vojaška oblast je določila, da obiskujejo razstavo vsak dan tudi skupine vojakov. Pred tednom je bil v razstavi velik koncert hrvaških pevskih društev, razsvetljava, v nedeljo je bil damski večer. Odboru za ta večer je načeljevala banica. Vsak dan so v razstavi tudi predavanja o raznih strokah. Tudi s Kranjskega je prišlo že mnogo obiskovalcev razstave, ki se jako zadovoljno izražajo o vsem, kar so videli.

Zagreb brez kruha. Prejšnji teden je primanjkovalo v Zagrebu vsako popoldne kruha. Zlasti je bil to slučaj v ponedeljek, 17. t. m. popoldne. Eni trdijo, da je bil vzrok novovpeljani pekovski nedeljski počitek, a drugi imajo za krivce goste, ki so prišli na zagrebško razstavo in pojedli kruh.

Tajfun je napravil v Hongkongu ogromno škodo. Poročila iz Manile o groznem tajfunu poročajo, da je posebno mnogo žrtev med do-

dič pride iz Pazina v Trst kot kooperator pri Starem Sv. Antonu. Za kaplana v Sežano je poslan novomašnik g. Gabriel Piščanc, dose-danil sežanski kaplan g. Josip Alberti pa je premeščen v Trst k Staremu sv. Antonu, g. Hušo je kaplan v Brežovici, g. Križnan pa v Šklednju.

Iz Volčjigrada nam pišejo: Dne 16. t. m. je priredilo pevsko in bralno društvo v Komnu veselico s plesom. To društvo je pač jednako vsem drugim bralnim društvom, ki ne nudijo svojim članom nobene druge pametne zabave, razun nepotrebne in škodljivega plesa. Da sledi takim plesnim veselicam po navadi pretop, to je samoočesebi umevno. Tako sta se po omenjeni veselici stepla tudi v Komnu v restavraciji dva brata, ter se hudo zavralsla med seboj. Redar, ki je bil malo poprej navzoč, je pa kar izginil s pozorišča. Ali se je morebiti zbal? Če je pa temu morebiti tako, potem bi bilo želeto, da nastavi županstvo še jednega redarja, da si bodeta dajala drug drugemu korajžo, ko bode treba kje nastopiti.

Velikemu poverjenju so prišli na sled pri neki tržaški firmi. Eden prokuristov, Albert Morpurgo, je bil takoj odpušen, drugi, — liberalni občinski svetnik dr. I. Spadon je moral pa demisionirati. Poverjenj je do 200.000 kron.

Porotne obravnave v Gorici se prično 18. decembra.

Policijski agent aretiran. V Trstu so aretirali policijskega agenta Josipa Copiča, ki je v pijanosti grozil ljudem z revolverjem.

Dete utonilo v škafo. V Rojano je utonila 22 mesecev stara Erminija Kermelj v škafo. Dete se je sklonilo nad škafo, v katerega so mu padle kroglice.

Koliko prebivalcev ima Reka. Po naj-novejših statističnih podatkih ima Reka 45.700 prebivalcev.

»I. protialkoholno zborovanje na Goriškem« priredi dne 21. oktobra t. l. »Abstinentni krožek« v Mirnu. Zborovanje obeta biti jako zanimivo. Priglasenih je že več govornikov, tudi društvo »Abstinent« v Ljubljani pošlje tri govornike. Natančnejši vsopred se pravočasno objavi.

Iz Cerkna se je poslovil pretekli teden preč. g. dekan Iv. Nep. Murovec, kjer je deloval 13 let. Zdaj šele se bo videlo, kaj je Cerkno z njim izgubilo. Predrugail je župno cerkev in vse podružnice tako, da se ena ali druga izmed slednjih lahko meri z marsikatero župno cerkvijo. Ta teden že nastopi novo službo kot dekan v Črničah, kjer želimo njegovemu delovanju mnogega uspeha, ter častitamo novim župljanom k tej pridobitvi. Bog ga ohrani še mnogo let!

Romarji na sv. Goro. — V soboto in nedeljo 15. in 16. t. m. je bilo na sv. Gori mnogo tisoč romarjev. Le s Kranjskega jih je bilo okoli tisoč. Največ pa jih je bilo iz tržiške in koprške okolice. V nedeljo zjutraj je došla na sv. Goro tudi furlanska procesija, ki jo je priredilo italijansko delavsko društvo v Gorici. Italijanski je govoril jezuit O. Copelli.

Predrznost goriškega mestnega sveta presega vse meje. Sklenil je namreč, da ne dobi noben Slovenec službe pri novem električnem tramvaju, ki se bo napravil od nove postaje bohinjske železnice v mesto. Raje bodo vzeli Laha iz laškega kraljestva, nego poštenega domačina, ako je Slovenec. Proti temu sklepu se mora upreti vsa javnost. Ču-jemo, da bodo napravila razna slovenska društva v Gorici ugovor proti sklepu goriškega mestnega sveta, da se ne sme dati Slovencem niti koščka kruha pri novem električnem tramvaju. V ta namen se bodo priredili v mestu in na deželi shodi. Prav je tako!

mačini, katerih čolne je vihar razbil. Več sto oseb je mrtvih. 18 parnikov je izgubljenih, 6 parnikov je vihar razbil ob obrežju. Male džunke leže razbite po cestah in ovirajo promet. — Tajfun v Hongkongu je napravil veliko več škode, kakor so prvotno poročali. **Utonilo in ponesrečilo se je 50 ladij.** Število mrtvih Kitajcev je pet tisoč. Tajfun se je tako hitro končal, kakor pričel. **Škodo cenijo na 20 milijonov dolarjev.** — Včeraj, 20. septembra, okolu polnoči je obiskal otok drugi nekoliko manjši tajfun, ki je trajal pet ur. Angleške torpedovke nprestano križarijo okolu otoka, da iščejo mrtvece. Doslej je mrtvih že nad 5500, a še vedno prihajajo nova poročila o opustošenju na otoku.

Zavod sv. Nikolaja v Trstu.

V mesecu avgustu so doposlali sledeči tele prispevke: slav. županstvo Kanal 40 kron, sl. županstvo Dol pri Kamniku 5 kron, gđc. Iv. Stefanič in gđc. Antonija Venčina po 2 kron. Vsem tem izreka zavod prelepo zahvalo. Iz gori navedenih prispevkov more se opaziti da se je na ta potrebni in koristni zavod pozabilo tekom poletnih mesecev, če tudi ima zavod vedno dosti došlih in odhajajočih deklet, ki iščejo zavetja v tem prebivališču. Zavod sv. Nikolaja ima vedno stroške, za vzdrževanje istega in se radi tega ne bi smelo nanj tako pozabiti. Vsakovrstna društva prirejajo izlete, slavnosti, veselice in d. a. kedo se pa zmeni za ubogo društvo, ki vrši le človekoljubno delo, ki pomaga najzadnjemu v človeški družbi — ki pomaga našim revnim brezposelnim dekletom. Čuti je često grajo, da vsa ta dekleta niso potrebna pomoči, da niso dobre, ubogljive in drugo, ko prihajajo v službo. Res je med njimi mnogo ljulike, a radi ene, dveh ne sme trpeti cela stvar. So dekleta, ki se nahajajo, vzeta iz zavoda, po pet, šest, tudi osem let vedno v eni in isti hiši in v popolno zadovoljnost gospej. Te delajo čast našemu zavodu. Krivo je mnogo tudi, da se z gospo snide dekletu popolno drugega temperameta, ki nikakor ne moreta skupaj vztrajati, a poskusiti je treba in vsaka malo odjenjati in stvar pojde lepim potom naprej. Sedaj na jesen prihajajo dekleta od vseh strani, često jih je od 40 do 50 na večer. Nobena se ne odslovi, vse so prijazno sprejete in marsikateri se tudi materialno pomaga, ako so brez sredstev. Slavnim županstvom se priporoča, naj se letno spominjajo tega zavoda, vsem, ki imajo usmiljenje do ubogih slov. službo iščočih deklet, priporočamo zavod sv. Nikolaja in prosimo podpore, ker je vreden iste v popolni meri.

Odbor zavoda sv. Nikolaja,
Via Farneto, 18, Trst.

Železniška nesreča pri Celovcu.

Velika železniška nesreča se je pripetila 16. t. m. na železniški progi med Porečami in Krivo vrbo na Koroškem. S postaje Poreče se je odpeljal predčasno dne 16. septembra popoldne ob 4. uri 14 minut vsebni vlak številka 17 južne železnice. Ob 4. uri 14 minut bi se bila morala križati v Porečah celovski vlak št. 17 in beljaški št. 18. Prometni uradnik je zakrivil, da je odpeljal prekmalu beljaški vlak. Oba vlaka, celovski in beljaški, sta vozila z naglico 60 km. v eni uri. Prometni uradnik je pustil s postaje vlak proti predpisom prej, nego-li je došel nasprotni vlak.

Proga ima le en tir. Nedaleč od vile barona Walterskirchen napravi proga velik ovinek, tako da je zaprt razgled. Vlaka sta vozila z vso naglico. Strojvodji sta po tem ovinku zapazila pretečo nevarnost, da vozita vlaka eden proti drugemu in sta storila vse, da ustavita vlaka. A bilo je že prepozno, vlaka sta trčila z nekoliko pomanjšano hitrostjo. Grozen pok je naznanjal nesrečo. Tender ali premogovni voz ene lokomotive se je postavil čez progo. Pozorišče je bilo, zakrito nenkrat v gost oblak parnega dima. Kričanje in stokanje iz železniških vagonov je pa dokazovalo, da se je zgodila usodepolna nesreča.

Na materialu samem ni bilo take škode, kakor bi bil kdo mislil v prvem trenutku. Razven tenderja in pa tirov ni večje škode, dasi so seveda poškodovani tudi vagoni.

A škoda na mrtvi tvarini se popravi. Nesreča je zahtevala smrtnih žrtev.

Popotniki prvi trenutek nesreče niso niti znali, kaj da se je zgodilo. Mrtvaška tihoča je vladala v vagonih, mötili so jo le poki vagonskih delov, ki so padli na tla. A čez nekaj trenutkov so pretresali ozračje srce pretresajoči klici neke ranjene ženske. In ženske so hitele nato obupano k vratom, med tem ko je večina moških potnikov ohranila hladno kri in preprečila še večjo nesrečo. Veliko žena je krčevito jokalo, druge so pa stale blede in prepadene med dežjem na nasipu. Utis je bil grozen: Vpitje žene, ki je kričaje kazala jezik, stokanje ranjencev, negotovost, če ne leže v razvalinah še ranjenci ali mrtveci in med tem neprestani žvižgi lokomotive na pomoč so napravili grozen vtis. Kamorkoli si pogledal, videl si razvaline, saj so na cente težki železni deli odleteli deset do petnajst metrov daleč in razdejanji je bilo več voz prvega in drugega razreda.

Tri osebe so bile mrtve na mestu, osem nevarno, nad dvajset je bilo lahko ranjenih. Umrli so na mestu leta 1843 rojeni beljaški duhovnik Bolvary, žena železniškega izprevodnika Berta Kemperle iz Maribora in mariborski strojvodja Kramer. V celovski bolnišnici je še umrl strojvodja Honka. Prometni uradnik Lederer, ki je zakrivil nesrečo, je omedlel, ko je izvedel o nesreči. Dal se je odvezati od službe.

Celovski vlak še sorazmerno ni zelo poškodovan, največ je trpel beljaški vlak.

Ranjence so odpeljali v Poreče in v Celovec.

Kljub nesreči so vzdržali osebni promet s prestopanjem.

Med nevihti v nedeljo popoldne je udarila strela v brzojavne žice in ovirala, da niso poslovala na progi električna znamenja. Zdravniki niso bili koj na mestu, ker niso mogli brzojaviti. Železniško osobje je nastopalo ob nesreči vzorno, dasi je dobilo več uslužbencev krvaveče rane.

Zvečer so pričeli že popravljati progo. Došlo je 60 delavcev in vojakov. Dela so tako napredovala, da je imel jutranji brzovlak le 35minutno zamudo.

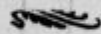
Pogreb žrtev železniške nesreče pri Porečah. Iz Beljaka se poroča: Dne 19. t. mes. se je vršil pogreb dveh žrtev železniške nesreče ob Porečah, in sicer vpokojenega župnika iz Ogrskega, gospoda Sigmunda Bolvaryja, ki je živel že štiri leta pri oo. frančiškanih v Beljaku, in žene sprevednika iz Maribora. Prvega je pokopal opat iz Tancenberga ob obilni asistenci sosednje duhovščine.

Se druge nesreče na železnici.

Povoženi orožnik. O tem poroča »Gorica«: V nedeljo zvečer, 16. t. m., je bila železniška proga Divača - Pulj vsa zastražena

radi dvornega vlaka, s katerim se je vračal z vojaških vaj nadvojvoda Fran Ferdinand. Na postaji Podgorje in v bližini so bili nastavljeni orožniki iz Višnjana s svojim načelnikom (stražmešтром) približno 30letnim Dragotinom Novotnyjem. Novotny, rodом Čeh, je šel okoli 9. ure in pol ob progi, da kontrolira postavljene straže. Kakor znano, je bilo ravno tedaj grozno vreme, dež je lil kakor iz škafa in obenem je pihal jako močan veter. Ko je tako enkrat jako močno zapihal veter, bi bil Novotnyja skoro podrli. A Novotny se je vendar obdržal po koncu s tem, da se je naslonil s puško ob tla. Pri tem mu je pa po nesreči padla puška iz rok na železnični tir, a on je skočil za njo, da bi jo pobral. Revez pa ni radi groznega nevremena ne videl in ne slišal, da je ravno v istem hipu drdral za njim neki drugi vlak. Ko se je on sklonil, da bi pobral puško, je bil že vlak nad njim ter ga je — grozno — podrli in uprav prerezal preko trebuha. Našli so ga mrtvega, prerezanega čez polovico.

Žrtve svojega poklica. Znano je, da so bili povoženi trije orožniki, ki so stražili progo južne železnice ob potovanju prestolonaslednika v in iz Dalmacije, in sicer eden pri Divači, eden pri Brezovici in eden pri Zidanem mostu. Ob prestolonaslednikovem potovanju so nastavili na progi orožnika na vsakih 50 korakov, za kar ni zadostovalo število primorskih in kranjskih orožnikov. Pomnožili so zato orožništvo z orožniki iz Gradca, Inomosta in celo z Dunaja. Služba pa je bila jako težavna. Noč je bila temna in viharna in orožniki utrujeni po dolgi naporni službi.

Drobtine.

Orožnik je ubil vojaka domobranca v Karlovcu. Ime orožnikovo je Nikola Novaković, a vojakovo Božo Lemaic. Kartala sta v gostilni, kjer je orožnik zaigral vs denar. Ko sta se vračala domov, je orožnik napadel vojaka, ga ubil in oropal. Zločinca so zaprli.

Zastrupil se je po lekarnarjevi pomoti italijanski stotnik Fangleri. Lekarnar se je zmotil in dal mesto zdravil strup.

Generalni štab po nemškem vzorcu uvelode v angleški mornarici.

Posebni ženitovanjski običaj je v navadi po nekaterih pokrajinah v Sibiriji. Ko prideta namreč poročenca po poroki v svoje stanovanje, zapove mož ženi, naj mu sezuje čevlje. V enem čevlju ima skrit bič, a v enem možnjo. Od tega je odvisno potem, če bo ravnal z ženo dobro ali slabo. Če sezuje žena črevelj z možnjo, potem je dobro zanjo, nasprotno slabo. Ljubeczniv ženin dene seveda v oba črevlja možnjo.

Slaven pes. Znani pisatelj d'Annunzio je imel krasnega psa. Sedaj poročajo, da je pesniku ubil psa neki kmet in da d'Annunzio toži kmeta zaradi »pasjega uboja«. Obtožnico je baje sestavil pisatelj sam, kar pa resnejši listi ne verujejo, ker je obtožnica pisana v slabi, birokratski laščini. Vsekakor pa je sedaj d'Annunzijevo pes postal skoro tako slaven, kot njegov gospodar. Kakor so nedavno laški listi pisali silno dolga poročila o tem, kako je d'Annunzio izumil novo zavoro za avtomobile, iz našel nov parfem, prestopil kot poslanec iz desnice k skrajni levi, tako sedaj primerjajo njegovo zgodbo z ubitim psom z znano Alkibijadovo. Ta je namreč imel psa, ki ga je stal sedem tisoč draham. Ko Atenčani niso Alkibijadu bili naklonjeni, je ta dragocenemu psu odrezal krasni rep, kar je vzbudilo med meščani toliko senzacijo, da so se vsi zopet

spomnili na Alkibijada in ga vnovič proslavljali. Seve to ne velja čisto za d'Annunzia, ki je itak že dovolj slaven.

Amundsenova polarna ekspedicija. Dne 10. julija 1903 se je napotila iz Kristjanije v preiskovanje severnega tečaja kakih osem ljudi brojčea ekspedicija pod vodstvom kapitana Amundsen. Peljala se je na majhnem parniku kakih 50 ton, ki ga goni petrolej in se imenuje »Gjøa«. Namen je bil, preiskati položaj južnega magnetičnega tečaja zemlje, ki je bil odkrit pred 50 leti na polotoku Boothia Felix na severu Amerike. V septembru zgoraj omenjenega leta je dospela ekspedicija do zemlje cesarja Viljema in je tam ostala pol drugo leto ter prirejala znanstvena preiskavanja. 13. avgusta 1905 je prevozila burno pot do King Pointa in s sanmi in psi preiskala kraje do Eagle City v Alaski. 23. januarja 1906 se je vrnila na ladjo in se podala na najtežje potovanje. Te dni je dospela do mesta Nome v Alaski. Ekspedicija je znamenita za poznavanje južnega magnetičnega tečaja in tudi zato, ker je prva oplovila severne ameriške kraje.

Blazni se množe v Ameriki. Leta 1904 je štela Amerika 199.773 blaznih, h katerim niso prištet tisti, pri katerih ni več upanja, na rešitev in ki žive po sirotišnicah. V zadnjih trinajstih letih se je število blaznih podvojilo. Med pravimi Američani znore navadno moški, a med naseljenci žene. Vzrok obstoja v tem, da se Američani trudijo na vso moč za denarjem, s katerim bi mogli kar najugodnejše preživeti svojo obitelji. Naseljenci pa navadno silijo svoje žene do prenaporne delavnosti.

Novo sredstvo za odganjanje tatov. Doda se jim za odganjanje tatov tu in tam električni zvonec, ki je pričel zvoniti, če je kdo siloma poizkušal odpirati. Neki v Filadelfiji živeči trgovec pa si je izmislil še hujše sredstvo. Dal si je napraviti ogromen fonograf, ki je električnim potom zvezan z njegovo trgovino. Če se tam nevesč človek le gane, prične vpiti fonograf: Tatovi, roparji, ogenj! — s tako silo, da leti ves tisti okraj mesta skupaj. Ob enem zbudi električni zvonec takoj posebnega čuvaja. Tatovi so v takem slučaju seveda takoj primorani zbežati in še nevarnost je, da ne pridejo v roke policije.

Pasji dnevi. Da so nekateri dnevi za človeka res pasjega pomena, nam ve potrditi neki L. Dugan iz Clevelanda, ki stanuje blizu 23. ceste. Oženil se je pred 23 leti dne 23. avgusta s 23letno izvoljenko. Komaj je bilo 23. avgusta prihodnjega leta, sta si bila že v laseh. Letos se je Dugan pri 23 stopinjah Reaumirja podal na streho, kjer se je spodtaknil in padel po 23 stopinjah v vežo. V buči mu je pri tem tako zvenelo, da je menda slišal 23 hudobcev zvižgati. In njegova žena se je temu smejala. To je bilo pa njemu preveč. Pretepel je svojo dvakrat 23letno boljšo polovico. To je pa videl in slišal tudi policist Carthy, ki pa tudi nosi št. 23. Pelje ga k sodniku, ki mu je obljubil 23-dnevni zapor in plačilo kazni 23 dolarjev.

Moderno roparstvo. Dunajski listi so kar preplavljeni z raznimi inserati, kjer ponujajo najrazličnejši ljudje s primernimi obrestmi denar v posojilo. Če se pa kakšen denarja potreben revež obrne na kako tako osebnost, prejme potem čisto obupan list, kjer zahtevajo od njega pred vsem vsoto denarja za potrebne informacije pred posojilom. Če stori obupanec še to, dobi zopet čez tedne pismo, kjer stoji navadno, da je posojilo nemogoče, ali pa so navedeni taki pogoji, ki jih ne more izpolniti. V obeh slučajih pa je človek ob svoj denar. Že lansko leto se je obdelavalo to vprašanje v poslanski zbornici. A skrivljencem je težko priti do živga, ker so zviti do skrajnosti. Tudi

v Budimpešti je cela kopica takih izžemalcev. Edino sredstvo je za enkrat se jih ogibati.

Devetkratni morilec proglašen za blaznega. Iz Berolina poročajo: Roparskega morilca Dietricha, kateremu so dokazali že devet umorov, so zdravniki proglasili za duševno bolnega. Preiskava vsled tega je proti Dietrichu ustavljena.

Trgovski minister Fořt je poklical tri češke komisarje v trgovsko ministrstvo.

Odlikovanje. Cesar je podelil knezoškofu vratislavskemu, kardinalu Koppu, red Sv. Stefana.

Umor pod zemljo. Delavca, rodom Hrvata, Ivo Radošević in Ante Rogić, sta usmrtila v rovu, 80 m pod zemljo, v Fenču v Lotaringiji Italijana Giovannija Solaja in mu vzela več sto mark, ki jih je nosil seboj. Radošević je prišel oblasti takoj v roke, a Rogić kasneje v Stockerau, kjer je živel pod imenom Leopold Happel.

Državni poslanec, ki se klofuta je vsememški državni poslanec Malik. Predvčerajšnjim se je klofotal na Dunaju z nekim dunajskim trgovcem, ker mu ta na njegov surov poziv ni hotel zapreti vrat pri tramvaju.

Nadvojvoda Evgen postane baje koncem tega leta višji poveljnik avstrijskega domobranstva.

Nadvojvoda Karol Štefan se je pripeljal danes, dne 24. t. m., na svoji jahti »Rovenska« v Carigrad, kjer ostane osem dni.

V pravdi umorjene baronice Biedermann je sodišče zavrnilo zahteve njenih dedičev s Kranjskega.

Potres na Siciliji. Potresi v Rasani in Termini še trajajo. Poškodovanih je mnogo hiš. Narod beži v Palermo ali na polje. V Palermo je pihal včeraj nenavadno vroč veter in nebo se je o solnčnem zahodu zelo čudno svetlikalo.

Mednarodni kongres za zdravljenje blaznih se vrši v Milanu od 26. do 30. t. m.

Parnik zapri pot v sueškem prekopu. Angleški parnik »Caledonia« je v sueškem prekopu zadel v dno in obtičal. Ladjam je zaprta pot.

Boj proti moškim klobukom. Neki pariški zdravnik, ki je že mnogo let nosil v svojem klobuku toplomer, je dokazal, da se zlasti v vročih poletnih mesecih razvija pod klobukom abnormalna temperatura. Iz tega pregretja in pomanjkanja dobrega zraka izvira po mnenju zdravnikov večina lasnih bolezni. Ustanovilo se je že društvo, ki hoče izvajati posledice iz eksperimentov in pobijati nošnje klobukov. Ta reforma pride plešastim ljudem seveda prepozno, a ustregli bi tudi plešcem, ako bi napravili boj — ženskim klobukom!

Tiskarne na morju. Samo nemške velike parobrodne družbe imajo v svojih parnikih 50 tiskarn z 250 črkostavci. Prvo tiskarno na morju so ustanovili hamburški časniki leta 1888, ko so poleteli na Orient. Zdaj imajo velike ladje že po štiri črkostavce, ki komaj zmagojejo dela, ker izhaja vsak dan časopis na ladji in morajo natisniti tudi druge stvari.

Čitanje časopisov za zdravje. Nadzornik sanitetske zadruge na Angleškem sir James Brown trdi, da je čitanje časopisov izvrstno zdravilo proti duševni onemoglosti. Časopisi namreč vzbujajo domišljijo, človek si predstavlja razne opisane dogodke in s tem zdravju mnogo koristi. Brown pravi, da bi bilo polovico več ljudi po blaznicah, ako bi ne bilo več časopisov.

Dolga imena imajo sinovi naroda Kanak na sandviških otokih. Z enim od teh je imela posla neka ameriška sodnija. Dotičnik se je pisal: Kaikinakavilikea Lencikainakahihikiau-puokalani.

O časnikařtvu. L. Venillot piše o časnikařtvu: Časnikařstvo je naporen posej. Treba za to srca, polnega srca. Naša doba ne ljubi resnice, a med tistim majhnim številom ljudi, ki je ne ljubijo tako, je največ takih, ki je ne ljubijo toliko, da bi jo branili. Mislijo, da je to indiskretno, neprijetno, neprikladno in bob ob steno.

17.000.000 K so stali letošnji cesarski manevri v Sleziiji. Udeležilo se je manevrov 26.400 ljudi. Vštete so v gorenji svoti tudi odškodnine. Koliko so porabili vojaki pri tem še svojega denarja, ni nikjer zaračunano.

Ravnatelj cirkusa Nemec ponesrečil. V Pragi, zlasti pa po deželi splošno znani ravnatelj cirkusa Nemec je 12. t. m. pri Berovnu ponesrečil. Prižgal je pred večerno predstavo luči in pri tem se je ena na nerazumljiv način razletela. Nemec je bil mahoma ves v ognju, tekel je tako goreč preko ulice in se končno zgrudil. Čez tri ure je bil mrtev. Vsaka pomoč je bila brezuspešna.

Šestkratni umor. V srbski vasi Gostinoc je neki Nikolić, ki je bil pred enim letom izpuščen iz zapore, umoril svojega brata, njegovo ženo, bratovega sina, svojega delodajalca in dve njegovi hčeri. Posamezne je izvalil v gozd in jih tam s sekirjo pobil. Nato je sebe težko ranil.

Dež mravelj. Prošlo nedeljo se je pokazal med angleškim mestom Sandvičem nad 2 kilometra dolg črn oblak, ki je sestajal iz samih krilatih mravelj. Te so padle na zemljo in pokrile na 7 cm debelo mesto in okolico.

Kolinska stolnica je poškodovana in nevarna obiskovalcem, ker se drobne kamni. Stavba sama ni v nevarnosti.

Svile v vrednosti 30.000 kron je ukradel dunajski tvrđki Kohn uslužbenec Rezac. Zaprli so Rezaca, njegovo mater in dve sestri, ker so prodajale ukradeno svilo.

Iz njega bo še kaj. Na berolinsko policijsko stražnico je privedel neki dvanaesletni deček svojega mlajšega bratca, čaš, da ga je dobil na cesti jokajočega in se je najbrže izgubil. Zaman so poizkušali moške postaviti, da iz mladega moža kaj izvlečejo. A zvečer je pa zopet prišel po bratca 12letni deček in zdaj se je izkazalo, da je pripeljal bratca na stražnico, ker bi se bil šel rad kopat. Starši so šli na delo in mu naročili, naj pazi na bratca. Policija je zvesta bratca posvarila in ju pustila, da gresta domov.

Nesreče. Neki avtomobil je ponesrečil na cesti iz Trafoja v Worms. Voznik je bil usmrčen, neka ženska si je zlomila nogo. — Na progji Monakovo Lindau je utrgalo glavo strojevodju.

Nesreča v gorah. Na gori Aiguille de Largos so se ponesrečili štirje turisti. Eden se je ubil, ostali trije so nevarno ranjeni.

Nemci v Slavoniji. V zadnjem času se naseljujejo Nemci tudi po Slavoniji in to ne brez uspeha. Po lastnih izjavah trdijo, da se jim godi med Hrvati dosti boljše kakor v Banatu med Mažari. Tamošnji (slavonski) domaćini zanemarijajo zemljo, vsled svojega neznanja zabredejo v dolgove in izgubljajo tako posestva. Veliko jih gre v Ameriko sreče iskati. Nekateri se res oprostijo na ta način dolgov, ampak komaj polovice. Posestvo v oskrbi samih žensk in onemoglih starcev še bolj propada, se še bolj zadolži in pride na boben in potem v tuje roke, pogosto v nemške. Nemški listi pravijo, da je že tam 14 odstotkov nemškega prebivalstva, ki že misli celo na politično stranko in vzdržuje več listov med njimi »Deutsches Volksblatt« für Syrmien in »Semliner Volksblatt«. Tako bodo imeli tamošnji Hrvati v kratkem dva sovražnika. Mažare in Nemce.

Radi brezobzirnosti južne železnice se tudi hudeje celovsko občinstvo. V noči po železniški nesreči je namreč uprava južne železnice promet popolnoma ustavila. Seveda se potem ni mogel tudi nobeden iz Celovca v Beljak ali pa obratno po tej železnici peljati. Tako je moralo nekaj potovalcev, večinoma dijakov, ker so hoteli na vsak način v Celovce priti, od postaje Poreče pa do Celovca peš iti. Vožnje listke so plačali do Celovca, pa denarja od železnice niso dobili nazaj, vključno temu, da so ga zahtevali.

Nove mitraljeze. Kakor poroča »France militaire«, izdelujejo sedaj v državni tovarni za orožje v St. Etienne pehotne mitraljeze po nemškem vzorcu. Vsaka treh cevi pušek prirejenih za Sebelove patrone se razgreje še le po 2100 strelah, tako da je možno nepretrgoma izpaliti 6300 strelcev. Do konca leta bo zamogla tovarna izgotoviti 6000 komadov teh mitraljev.

Upor na turški ladji. Iz Port Saida poročajo, da je na turški vojni transportni ladji »Assyr« nastal upor. V boju je bilo ranjenih 100 turških vojakov.

Križi zopet v dvoranah budimpeštanskega vseučilišča. Senat budimpeštanskega vseučilišča je na pritisk znatnega dela dijaštva sklenil, da se obesijo zopet križi v vseučiliške dvorane.

Zrtev loterijske igre. Pogrešajo že več dni v Reichenau višjega nadzornika Jožefa Sušnika, bivšega posestnika na Kranjskem. V blagajni je manjkalo 3000 kron. Možno je strastno igral v loteriji.

700.000 gld. defravdiral. Notarja in ravnatelja južniholandske hipotekne banke Bland van den Berga so v Rotterdamu aretirali, ker je poveril banki 700.000 gld.

Jeklen tunel. Pod reko Hudson so napravili tunel med New Yorkom in New Jerseyem. Tunel je ves iz jekla in je dolg pod vodo 1859 metrov, pod zemljo sploh 5181 metrov. Premer jeklenih cevi, skozi katere teče sedaj železnica, znaša 25 metrov. Tunel vodi prav v središče New Yorka, kjer zidajo tudi ogromno železniško postajo.

20.000 delavcev so izključili od dela industriji okraja Verviers na Francoskem. V Grenoblu so stavkujoči delavci udrli v policijski komisariat, vrgli opravo na cesto in jo zažgali.

Napad na bolgarskega kneza. Na brzovlak, v katerem se je peljal 16. t. m. bolgarski knez Ferdinand, so metali kamne in razbili več šip.

5000 ljudskih šol namerava ustanoviti španska vlada tekom pet let.

Italija poviša uradnikom plače. Italijanska vlada dela sedaj na davčni preosnovi, po kateri bodo zlasti nižjim uradnikom povišane plače. Prej so v kritičnih letih znižali vse uradniške plače zato, da so dosegli ravnovesje v državni upravi. Zlasti nižji uradniki so bili zato v veliki bedi, ki jim bo zdaj olajšana.

Napad na vlak. Na brzovlak Milan-Verona Benetke je bil v soboto ponoči izvršen napad. Neznani lopovi so položili na tir velike tramove. Strojevodja je to opazil, ustavil vlak in preprečil veliko nesrečo.

Avstrijskega vojaškega begunca, 29letnega Roberta Blauba, so prijeli v Parizu, ker je ukradel juvelov v vrednosti 50.000 frankov.

Gora je zasula, kakor javljajo iz Tiflisa, cel okraj Kvarel. Do 200 oseb je zasutih in obilo živine. Dozdaj so odkopali 55 mrtvecev.

Revsčina na Angleškem. Na Angleškem in Walesu so našli 1. januarja 1906 926.741 takih oseb, ki jih občine redno podpirajo. Vsak 37 Anglež na deželi in 32 Londončan je navezan na občinsko ubožno preskrbo. Med podpiranci je bilo 108.629 na umu bolnih oseb.

Posledica alkohola. Pošni uradnik Currieres v Parizu je umoril v deliriju tremens sosedovega sina z dvajsetimi nožnimi sunki in težko ranil sosedo. Sosedova hčerka je pa skočila iz strahu skozi okno in se ubila. — Currieres je pozneje izjavil, da se več ne spominja na svoje grozno dejanje.

Avstrijskih prisilnih bolniških blagajnic je bilo v Avstriji leta 1903 3560 z 2,899.532 člani, za 63.628 več, kakor leta 1902. Zavarovanih je v razmerju s prebivalstvom 11%. Obbolelo je 1,509.232 oseb, ki so bile bolne 26,481.072 dni. Umrlo je 25.546 oseb. Dohodkov so imele blagajnice 59,587.767, stroškov pa 56,665.858 K. V rezervnih zakladih je bilo 48,061.188 kron.

Zveza nemških društev za sežiganje mrličev je zborovala letos v Kiełu. V zvezi je 68 društev. Krematorijev je v Nemčiji 11. Jezi jih, da Prusija ne mara krematorijev iz kriminalnih razlogov.

Zadnji vitez Marije Terezije reda je bivši ogrski ministrski predsednik baron Fejervary; pred enim tednom je umrl fcm. baron Appel, ki je bil tudi vitez Marije Terezije reda. Fejervary je že vitez tega reda 47 let. Dobil ga je namreč pri Solferinu. Red je ustanovila cesarica Marija Terezija 18. junija leta 1757 v spomin zmage pri Kolinu. Nakazala mu je 150 tisoč goldinarjev dohodkov in sicer bi dobilo 20 lastnikov velikega križca po 1500 gld., 100 vitezov po 600 gld., in 200 drugih vitezov po 400 gld. na leto. Poleg te ne sicer sijajne doklade pa imajo pravico, da jih imenujejo za barone, smejo imeti v svojem pečatu križec svojega reda, da smejo k vladarju v zaslisanje in cesarici poljubiti roko nepriglašeni pri najvišjem dvorjaniku in jih sprejmeta cesar in cesarica v posebnih dvorinah, po smrti se čita zanje tudi sv. maša zadušnica v Avgušinski dvorni cerkvi. Šest let po smrti Marije Terezije so naložili v Dunajski banki namesto letne vsote 150.000 gld., glavnico 2,255.000 kron po 5 odstotkov za red. Pozneje so se dohodki znižali, ker je padla obrestna mera. Zato je cesar Franc I. nakazal novo vsoto redu in ukazal, da dobi osem lastnikov velikega križca na leto po 1500 gld., 16 komanderjev po 800 gld., 100 vitezov po 600 gld. in 100 po 400 gld. Prej že so določili, da dobi vdova ali pa otroci brez sredstev polovico penzije. Tako je ostalo do leta 1878., ko je povišal cesar Franc Jožef I. dohodke 6. lastnikom velikega križca na 3000, 16 komanderjem na 1500 in 200 vitezem na 800 oziroma 600 goldinarjev. Pozneje je še povišal ad personam posameznim vitezom dohodke. Zdaj podpirajo iz zaklada poleg Fejervaryjeve plače še vdove in sirote rajnih vitezov, ostanek pa prilagajo glavnici. Fejervary je zdaj kancler reda in sicer šesti kar obstoji red.

Strelna je udarila v smodnik, ko je streljal kmet Vielnascher v Pyrawarthu proti hudi uri. Vielnascher je nevarno ranjen.

Svetovna razstava se bo vršila 1. 1912. v Tokiu. Priprave se že vrše. Da bo evropskim gostom v vseh ozirih postreženo, bodo poklicani v Tokio evropski kuharji in kuharice.

Strup mesto leka. V Florenci je dal lekarnar stotniku Fangieriju pomotoma mesto leka strup. Stotnik je takoj umrl.

Anarhista 21letnega Wolfa so zaprli v Berlinu. Izpovedati ne mara ničesar.

Pri mednarodni kolesarski dirki v Lvovu je zavozil Gračan Nikodem v množico. Ranjeni so bili neki realce, neki gimnazijec in pa neki učenec ljudskih šol.

S patrono se je ustreli na Dunaju 31letni Jožef Cizek. Prinesel je tri baje praznih patron z vojaških vaj v Šleziji, a ko je manipuliral z njimi v svojem stanovanju, se je patrona izprožila in ga ranila v prsi. Cizek je umrl.

Roparsko gnezdo je zasledila altonska policija v neki duplini, v kateri so imeli celo pohištvo. Zaprli so deset oseb, med njimi tudi nekega bančnega uradnika iz Christianije, ki je svojčas s ponarejenimi šeki poveril 60.000 mark.

Tovarno za cigarete mislijo zgraditi v Zagrebu.

Vojaki, ki so bili prišli zaradi nemirov na Reko, so se vže vrnili v svoja stalna bivališča. Na Reki jim ni bilo treba nastopati.

Angleži o Hrvatih. Veliki angleški dnevnik »Daily Mail« je prinesel daljši članek o Hrvatih in njihovi zemlji. Priporoča jo v poset in vzbuja tudi trgovske interese za rude in les.

Ogleduštva sumljivega bivšega avstrijskega častnika Bartmanna so prijeli dne 13. t. mes. pri vojaških vajah v Legnici. Našli so pri njem mnogo načrtov in risarij, kakor tudi veliko vsoto avstrijskega in francoskega denarja.

Kralj Peter preziran. Kralj Peter je potoval te dni na nekem parobrodu mimo ogrske meje. Ob takih slučajih bi bilo navadno, da bi ga kdo v imenu Avstro-Ogrske pozdravil. To pot je pozdrav izostal in zato se je rodilo ogorčenje. V govoru, ki ga je govoril kralj Peter v Negotinu, je stopilo v obliki sovraštva proti Avstriji na dan. Srbsko ljudstvo pe je poparjeno. Misli namreč, da bi se s spretno politiko moglo odkloniti z Avstro-Ogrsko nespornost, ki Srbiji ne le ne koristi, ampak škoduje.

Razstava v Londonu. Prejeli smo od prijatelja naslednji dopis iz Londona: Tu sem v avstrijski industrijski in kraljevni razstavi. Razstavljeni so izdelki vseh avstrijskih dežel, posebno pa so zastopane Češko, Tirolsko, Primorje in Dalmacijo. Razstava je precej obsežna v dveh parkih sredi mesta. Ogradili so jo z ograjami, visokimi do deset metrov. Čez ograje pa so razpeli platno, katero so preslikali z lepimi planinami in krasnimi pokrajini. Človek se čuti, kakor bi bil v planinah. Ta lepa ograja s slikanimi planinami je jako vabljiva. Razstavljeni pa so le manjši industrijski in domači izdelki, katere ponujajo in prodajajo kakor na semnju. Nad polovico razstave pa je v zabavo, kakor v Ljubljani pod Tivolijem ali na Dunaju v »wurstelpratu«. Napravili so tudi za zabavo nad 200 metrov visoko kolo, ki vozi ljudi v višave, odkoder je lep razgled na nepregledno mesto. Angleži jako hvalijo razstavo. Na tisoče brošur je po razstavi, ki obsegajo v angleškem in nemškem jeziku pohvale od angleških pravkov. Ta pisma hvalijo Avstrijce ter prijateljstvo med angleškim in avstrijskim prebivalstvom, opisuje lepe avstrijske pokrajine in sveži planinski zrak. Ko bi sam ne čital teh pohval, ne bi verjel. Tako slavi ministrski predsednik Campbell-Bannerman našega vladarja kot prvega zaščitnika miru v Evropi ter priporoča še tesnejše prijateljstvo med Avstrijo in Britanijo. Prejšnji ministrski predsednik A. J. Balfour izraža gorečo željo, naj bi se Avstriji še bolj sprijaznil z Angleži, ter želi srečo in blagoslov Avstriji. V istem smislu pišejo Ridley, Carl of Hove, Roberts, Lord Tweedmouth, visoki uradniki, admirali itd. Takih pohval o Avstrijcih nisem videl še na nobeni razstavi. Zanimivo pa je tudi mesto, ki je največje na svetu. Med velikimi palačami so pomešane priproste delavnice in tovarne. Med reveži bivajo bogatinci. Zunanje lice palač je kaj priprosto, pač so notranji prostori elegantni in praktično urejeni. Ljudje so prijazni, postrežba je dobra. Lepe so tudi velikanske cerkve, ki hranijo mnogo zgodovinskih spomenikov.

Potres na Kavkazu. Dne 17. t. m. popoldne ob tretji uri je bil v Šemahi 10 sekund trajajoči potres.

200 oseb ponesrečilo. Na Kavkazu je silna povodenj razrušila vas Kureli. Voda je odnesla 200 oseb, od katerih je večina utonilo.

12.000 besed na dopisnici. Na jubilejni razstavi v Bukarešti je razstavil bolgarski kaligraf Peter Rajkov iz Sofije dopisnico, na kateri je napisal 12.000 besed. Popisana je vsa bolgarska ustava v francoskem jeziku več govorov imenitnih evropskih državnikov v bolgarskem jeziku in dvoje angleških pesnitev. Rajkov je pisal te stvari poldrugi mesec vsak dan 9 ur. Umetnino je lahko čitati tudi s prostimi očmi.

Narodno gospodarstvo

Napenjanje pri živini.

V poletnem in jesenskem času, ko pasemo živino, se večkrat pripeti, da jo začne napenjati. Nabero se namreč v prvem žleodcu ali vampu vsled nepravilne krme plini in vetrovi. Ti pritiskajo na preponko, ta na pljuča, prikaže se težko dihanje in včasih se živina celo zaduši, ali pa ji vamp poči.

Vzrok bolezni je napačna in preobilna klaja. Najraje pride napenjanje po sveži, mokri ali spjarjeni krmi. Najbolj nevarna pa je mlada, rosna detelja ali pa detelja ali strnišče, na katero je padla slana. Čista detelja je veliko bolj nevarna, kakor detelja, ki je pomešana s travo. Nevarnost na taki paši je posebno za sestrado živino, ki prav požrešno žre. Tudi gnjil krompir, repa in sploh vsaka sveža (frišna) klaja, ki je žledec ne more prebaviti, povzroča napenjanje.

Predno ženeš ali pustiš gnati živino na dobro pašo, posebno na deteljo, daj ji doma nekoliko suhe krme. Če je žival nekoliko potolažila glad, ne bo tako hlastno in požrešno žrla detelje in tudi plini se ne morejo razviti v toliki množini v živali. Sploh pa ni goniti živine na rosno ali premokro pašo, posebno v vročih, soparnih dneh ne na deteljo.

Bolezen se prav lahko in hitro spozna. Trebuš se naglo napne, da se lakotnice nič ne vidijo. Leva lakotnica je popolnoma zalita, navzgor vzbokljena in doni, če nanjo potrkáš, kakor boben. Žival težko sope, je nepokojna, ne žre in ne prežvekuje, se vlega in zopet vstaja. Pri tem pa se lahko pripeti, da živali poči vamp. Napenjanje navadno hitro pride, pa tudi hitro mine, včasih pa umori žival že v eni uri.

Pri zdravljenju je pred vsem gledati na to, da se plini kolikor mogoče hitro odpravijo. Kot zunanje sredstvo pomaga velikokrat, da žival, ki jo napenja, močno drgnemo s slamo ali pa tudi s kako cunjjo, da začno obnemogli živci zopet delovati. — Levo lakotnico pritiskamo večkrat in dalj časa z roko (s prekrizanimi rokama), pri tem se plini zgostujejo v žleodcu in odhajajo. — Dobro je tudi živino večkrat zapored polit z mrzlo vodo, ali jo goniti navkreber, seveda ne prehitro. — Dobra je tudi cev, ki se porine živali skozi požiravnik. Pri tem pa mora stati s prednjima nogama višje, da se cev ne zamaši. Po cevi se odvajajo plini iz žleodca. — Rabijo pa tudi slamnata poresla, katera pomočijo v gnojnico, žajfnico ali kako drugo zoperno tekočino. S takim poreslom obrzdajo potem žival, ki začne rigati. Pri tem pa odhajajo plini skozi grlo iz žleodca.

Kot najboljše notranje zdravilo, ki se vlije živali v gobec, je salmijakovec. V en liter vode se dene 30 gramov salmijakovca. Ta zmes se ji dá dvakrat, vsakokrat polovico. Če kmalu ne pomaga, se še enkrat isto poskusi. — Če ne pomaga, ki se dobi v lekarni, nimaš pri rokah, pa vzemi par kosčkov živega apna in ga ugasi v kaki posodi z vodo. Odlij potem

apneno vodo in jo vliji živali v gobec. To ponavlja vsako četrto uro. Apno pline ukroti. — Dajaj živali tudi luga, kimlove in kamelične vode. — Nekteri obratajo tudi vodo, v kateri se je kuhala tobak ali vodo, v kateri ohlaja kovač razbeljeno železo.

Priporočajo se tudi zdravila, ki pospešujejo riganje in odpravljajo napenjanje. To dosežeš, če navedenim tekočinam primešaš še 15 do 30 gramov terpentinovnega olja; če pa tega nimaš, pa kimelna ali tobakova zmes. Svetovati je tudi, da zavreš liter mleka, v katero si narezal 2 do 3 česnjeve glavice. To daješ potem vsak četrto uro po četrto ali pol litra živini.

Če pa žival večkrat napenja, tedaj ji daješ dalj časa vsak dan enkrat ali dvakrat po pol litra mleka, v katerem se je kuhala česen. Mesto tega ji daješ tudi lahko vsak dan po trikrat po pol litra pelinovega čaja, kateremu primešaš 10 gramov solne kisline.

Večkrat pa vsa ta zdravila ne pomagajo, ker je že prepozno, in tedaj je še zadnje sredstvo, da se namreč vamp predere, da se potem skozi napravljeno odprtino plini izgube. Živina se vbode v levo lakotnico in včasih jo je le na ta način mogoče rešiti. Za vbod imamo poseben nož, ki se imenuje bodalce (osten). Ta nož se zabode v levo lakotnico in sicer tam, kjer je najbolj napeta. Ost (špica) se tako obrne, da bi podaljšana ravno sredi telesa pod vampom ven prišla. Bodalce se potegne ven, v vbodu ali odprtini, ki se napravi z bodalom, pa ostane še cev, po kateri odhajajo plini. Če pa bodalca nimamo, tedaj pa rabimo lahko tudi navaden nož, ki se pa po vbodu tako obrne, da se luknja razširi, in pusti se toliko časa notri, dokler plini ne izpuhte. Omeniti pa je, da vbod ni brez vse nevarnosti, posebno z navadnim nožem, če ga izvrši neizkušen človek. Zato pa bi bilo dobro, da bi imeli kmetje, ki imajo več živine, tako bodalce, ali vsaj v vsaki vasi naj bi je imel eden, da se rabi v sili. Živino-zdravnika pa naj bi se naprosilo, da jih pri primernih prilikah pouči in pokaže, kako se rabi tako bodalce.

Za smeh in kratek čas.

Tehtni vzroki. »Zakaj je pač dobil poslanec Dretar tri redove kar po vrsti?« — »Nič šudnega! Tretjega je dobil, ker je imel že drugega; drugega ker je imel že prvega; prvega, ker do takrat še nobenega imel ni.«

Pri vrtnarju. Gospodična: »Kako lepo vendar diši po vsem vašem vrtu!« — Vrtnar: »Da, gospodična! Napeljal sem ravnokar svežega gnoja!«

Zadovoljen soprog: Žena: »Te ni sram, da šele zdaj prihajaš spat? Ena ura že bije...« Mož: »Kaj potem? Saj manj ne more!«

Dedščina. »Danes je bila naša mala krščena na ime Marija, Avgusta, Elizabeta, Terezija, Suzana, Gabriela.« — Zakaj toliko imen? — »Hm, to je vse, kar ji moremo dati...«

Z ljudskega shoda. Reditelj došlecu: »Vse polno! Ne morete več noter! Pač pa pridite čez eno uro; do takrat jih bomo gotovo že nekaj vun vrgli.«

Mali trgovec. Učitelj: »Stanko, povej nam kaj dela kokoš, potem ko je znesla jajce?« — Stanko: »Reklamo, gospod učitelj!«

Opravičilo. »Aha, Micika! Zjutraj si oblizala ves potreseni sladkor s štrukljev; opoludne s pišk vso skorjico in sedaj te dobim, ko hočeš posneti s kave vso smetano.« — »Oprostite, gospa! Saj so vam naša mati takoj, v začetku, ko sem prišla k vam, rekli, da sem večkrat »površna.«

Lep opomin. A.: »Poznam gospoda, ki vam je tako podoben, da vaju komaj, komaj ločim.« — B.: »Pa vendar mu niste po pomoti vrnili onih 50 kron, ki sem vam jih pred par meseci posodil.«

Skrb vsake gospodinjice je posvečena družinski blaginji

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

Je po Kathreinerjevem načinu svojega proizvajanja okusna, zdravila v prospeh in poceni, ima torej neprecenljive prednosti za vsako gospodinjstvo!

Poudarjajte pri nakupovanju izredno ime Kathreiner in zahtevajte le izvirne zavoje z varstveno znamko župnik Kneipp.

Združene tovarne za volnino prodajajo letos zopet izključno po meni okroglo 4000 kom. takozvanih

vojaških kočev za konje

za ceno le glid 2-20 komad in glid 4-20 za par / 6 parov (franko na dom) naravnost na lastnike konj. Ti debeli trajno trpežni koci so topli kot kožušina, temnočrni, okoli 150/200 cm veliki, torej lahko pokrijejo celega konja. — Razločno pisana naročila, ki se izvrše le po povzetju ali če se denar pošlje naprej, naj se pošljejo na Steinerjevo komisijko raznošalnicno združenih tovarn za koce, Dunaj II, Taborstrasse 27 g. — Za neugajajoče se zavežem vrniti naprej poslani denar. 2125 1

Mnogoštevilna priznanja in naročila so došla od: vitez pl. Czarkowski, oskrbnik graščine Labers pl. Stephanowicz, velenosostnik Csendlak, baron Kollersperg, kaltschidsko graščinsko oskrbnikstvo, Klaudy pl. Poric, veleč. župnik Kegl Pinoc, veleč. župnik Raniowski v Stanislawcziku, veleč. župnik Popešcu Dzemle Krommer, posestnik v Lichtnu in mnogi drugi.

Sloven. krščan. tverda! Vinogradniki, pozor!

Kot Kranjcu mi je znano, da napravljajo kmetje o času trgatve radi na tropine domačo pijačo. To je mogoče le s mojimi naravnimi, popolnoma neškodljivimi snovmi, katere ceneje prodajam, kakor vsaka druga tverda. 2153 2-1

Za napravo 300 litrov prve vrste veljajo anovi K 1630, druge vrste K 1440 in tretje vrste K 1180 s zavojem vred. Slovenci kupujte pri Slovencu.

FR. HUMLIK, trgovina s špicerijskim blagom in poljskimi pridelki, Auenbruggerjeva ul. 26 v Gradcu

Prilagodna številka „DOMOLJUBA“
izide dne 4. oktobra 1906.

Loterijske srečke

Dunaj,	22. septembra	67	61	29	80	73
Gradeč,	22. septembra	44	34	31	66	11
Trst,	8. septembra	45	49	95	26	62
Ljubljana,	8. septembra	65	37	46	35	79

BRAZAY
FRANCO-ŽGANJEVO MILO

neprimerno najboljše na ohranjanje kože
Brazay-Francovo žganje

lajša vse bolečine pri trganju in revmi.

Eau de Cologne de Brazay

ideal vseh toaletnih sredstev. — Dobiva se
povsod. IV 781 8—8

Brazay Kálmán, Wien, III./2. Löwengasse Nr. 2.

V Sostrem

poletje šole in farne cerkve je hiša z nekoliko zemljiščem iz proste roke **naprodaj**. Več se izve pri lastniku Fr. Perčiču ali pa Fr. Lipahu v Dobrunju. 2157 1—1

Z malo kapitala

se more zagotoviti **dobra eksistenca** z ustanov **žganjarske manipulacije** v mal. obsegu, event z mal. kotlom v svrhu destil. žganja in likerjev-special. Navodila pod šifro „Lukrativ št. 127“ na Ann. Exp. Eduard Braun, Dunaj, I., Rotenturmstrasse 9. 1895 5—5

Pozor!

Pozor!

Najceneje in najboljše se kupuje sukneno, modno, platneno in manufakturno blago v

novi trgovini pri

Dr. Savniku

v Kranju, na Glavnem trgu

pri Besenčanu

ker ima veliko zalogo le najnovejše mode, samo dobrega in frišnega blaga; istotam je tudi velika zaloga potrebščin za **krojake in šivilje** po tovarniških cenah. 2086 5 2

Zaloga bališč za neveste.

Priporočljiva trgovina!

Najbolje in najceneje se kupi blago v veliki izbiri za ženske in moške obleke pri občeznani domači trgovini

Češnik & Milavec

(pri Češniku)

Lingarjeve ul. Ljubljana Špitalske ul.

Velika zaloga najnovejšega sukna, štofa, kamgrna, hlačevine za moške obleke, za ženske obleke najnovejše modno, volneno blago v vseh barvah, perlini kambrik, saten, kotenina, pisana in bela, platno in mnogo drugega. 313 26 17

Zaloga bališč za neveste.

Koverta s firmo

in

trgovske račune

priporoča

Katoliška tiskarna

Obrtna
Aka-
demija

Friedberg

pri Franko-
brodu ob M.

Politehn. zavod za
inženjerje in arhitekte
252 11—11

Naznanilo.

Blizu farne cerkve sv. Jakoba na Polici pri Višnji gori je
zemljišče (grunt) naprodaj.

Hlačan bo prostovoljno prodal hišo št. 9 z dvema sobama, novozidano in obokano kaščo s sedmimi predali, klet (kevder), hlev, tri hleve za prašiče; v kuhinji kotel za kuhanje prešičem, nov skedenj (pod) za mlačvo, devet njiv, tri gozde, več travnikov, na katerih se nakosi sena za osem goved. Hiša stoji na lepi ravnini. Okna in vrata so nova in se dobro zapirajo. — Kdor hoče kupiti to zemljišče s hišo vred, naj pride pogledat. Za denar se lahko čaka proti 5 1/2 % obrestmi. 1939 3—3

I mizarskega pomočnika

sprejme takoj **Jožef Wengar**, mizarski mojster, Koroška Bela 97, p. Javornik. 2093 2—2

Učenca za čevljarsko obrt

nad 14 let starega sprejme **Ivan Lukančič**, Go-dešič, p. Škofjaloka. 2099 2—2

Potniki v Ameriko

kateri želijo hitro, sigurno, pošteno voziti, si kupijo svoje šifkarte le p i domači d užbi

Austro-Amerikana

katera s svojimi najnovejšimi in najlepšimi električno razsvetljenimi parniki direktao iz Trsta po po mirni Ad iji, mimo lepih dežel Italije, Španije itd. brez presedanja, do konca pota pod avstrijsko vlado zava uje, svoje potnike sp emlja in tudi 100 kg prtljage prosto dá. Obrniti se je treba le na domačega agenta 1697 D 9

Simon Kmetec v Ljubljani, Kolodvorske ul. 26.

Odhod parnikov vsak teden.

Hamburg Amerika Linie

Voznja traja 6 dni

z najnovejšimi leta 1905 in 06 zgrajenimi velikanskimi parniki

Amerika 24.000 ton

Kaiserin Augusta-Victoria 25.000 ton

Jojasnita daje zastopnik: **Fr. Seunig**, Kolodvorske-ulice št. 28

Odhod iz Ljubljane vsaki ponedeljek, torek in četrtek v tednu.

Cunard Line.

Najprimernejša, najcenejša in dobra vožnja iz

Ljubljane v Ameriko.

le in ostane preko Trsta z brzoparniki prve angleške parobrodne družbe „Cunard Line“ to je gotovo in se ne da vitiati. Veliki moderno opremljeni snaki parniki te družbe odhajajo iz Trsta vsake 14 dni. Pouk in vozne liste daje obiljavno potrjeni zastopnik **Andorj Odasek**, doslužni uradnik državni železnice in hišni posestnik v Ljubljani. Slomakova ulica št. 25, blizu cerkve Srca Jezusovega. Kdor želi več pojasnila, naj se pismeno povpraša ali pa pride osebno v pisarno. Po kolodvorih in cestah nikdo ne šaka in tudi na druge silne načine nihče ne vabi! 2004 D 25

I. kranjsko podjetje za umetno steklarstvo in slikanje na steklo

Aug. Agnola, Dunajska cesta 13a, poleg Figovca

se priporoča prečastiti duhovščini in p. n. slavn. občini - u za naspravo cerkvenih oknov z umetnim steklarstvom ali slikanje na steklo, stavbenih del, naprav, okvirov, itd. itd. — Ima tudi v zalogi različno porcelansko in stekleno posodo za namizje gostil in zasebnike, svetilke, okvire itd. po najnižjih cenah. — Narisi, ceniki in proračuni na zahtevo zastoj, mnoga spričevala za dovršena dela so cenjenim odjemalcem v ogled na razpolago. 1804 52—7

Učenca v trgovino z mešanim blagom, kateri je zmožen tudi nemškega jezika, dobrih, poštenih starišev, sprejme **Franz Pleterski**, Novomesto. 1848 6—6

Preč. cerkvenim predstojništvom!

Priporočamo kot najcenejši, a elegantni tlak za cerkve, zakristije, veže, kuhinje in hodnike krasne

mozaične plošče

iz cementa v raznih barvah (do 5) in okusnih vzorcih po K 3—6 loco Ljubljana za 1 m². Imam tudi eleganten trotoar za pred in okoli hiše in cerkv. — Krasni so pokopališki križi iz mitranega marmorja.

Slav. cestnim odborom in podjetnikom priporočamo zalogo cementnih cevi (6, 10, 15, 20, 25, 30, 40 cm notr. svetlobe) po jako ugodnih cenah, milijne kamne, raznovrstne stopnjice, podboje, (bangerje), oklepe za okna itd.

Gg. kmetovalcem nudimo poleg imenovanega strešno cementno opeko, korita za prašiče (od 6 K naprej), grobne okvirje in spomenike iz cem. marmorja, 6 centimeterske cevi (1 m po K 120) za napeljavno vodo mesto drugih železnih in lesenih cevi pri vodovodih, podstavke za pred vodnjake in drugo cementno blago.

Andrej Zajc

cementarna na Pečati, polja Dol (Lustal). Ceniki in vzorci v naravi na zahtevo.

Nedosežne prednosti, brez konkurence, v ceni, najboljše, najmodernejša in res 2011 20-3

precizijska ura je intakt iz jekla, srebra in zlata pri vsakem urarju.

Poslovno varovanje. Visoko pomarejanje in ponastavljanje kaznivo.

Edino pristen je Thierryjev
2630 D balzam 52—59

le z zeleno znamko „redovnica“.

Maršalstvo neprekoslono

proti slabemu prebavljanju, krčem v želodcu, koliki, kataru, pranih boleznim, influenci itd. itd.
Cena 12 majhnih ali 6 dvojnatih steklenic ali ena velika specialna steklenica s patent zamaškom K 5— franko.

Thierryjevo certifikirano „o,“
posoda stano kot nov plus ultra

proti vsem vrstam vnetjem, ranitvam, abscesom in oteklanim vseh vrst. Cena: 2 lončka K 3-60 se pošlje le proti povzetju ali denar naprej.

Lekarnar A. Thierry v Prigradi pri Rogški Slatini.

Prebrava s tiskani originalni zdravilni pism gratis in franko. V zalogi v skoro vseh večjih lekarnah in medicinskih drogerijah

2149 1

P. L. 136/4/19

Prostovoljna šodna dražba nepremičnin.

Pri c. kr. okrajnem sodišču v Ljubljani so po prošnji lastnika ndl. Valentina Mrak, zastopanega po očetu Valentinu Mraku iz Ljubljane, Marije Terezije cesta št. 16 naprodaj po javni dražbi sledeče nepremičnine in sicer posestvo pod vlož. št. 39, katastr. obč. Črnuče in dedinske ter lastniške pravice do še na ime Franceta Zaleta iz Črnuča št. 14 prav 29, prepisane nepremičnine v skupni vrednosti 8998 K — toda le po parcelah, za katere se bodo ustanovile izklicne cene na dan dražbe. — Dražba se bo vršila dne **1. oktobra 1906** oziroma, če bi se dražba ta dan ne mogla končati, tudi dne **2. oktobra 1906** vsakokrat ob 8. uri zjutraj v Črnučah št. 47, oziroma na dotičnih parcelah.

Ponudbe pod izklicno ceno se ne sprejmo. Na posestvu zavarovanim upnikom ostanejo njihove zastavne pravice brez ozira na prodajno ceno. — Domik se podeli tekom 14 dni po izvršeni prodaji, ker si prodajalec za več pridrži pravico potrditi dražbo ali ne. Dražbeno izkupilo je plačati v treh obrokih tekom 18 mesecev po podeljenem domiku pri podpisnem sodišču.

Dražbene pogoje je mogoče vpogledati pri podpisnem sodišču, soba št. 30, med uradnimi urami.

C. kr. okrajno sodišče v Ljubljani, odd. I.
dne 19. septembra 1906.

Umetno pritrkavanje.

Samo 40 vin. Pošlj v pismu poštne mark. Naslov:
Fr. Gruden, Retje. V. Lašče. 2155 1

Za nagluhe

je Plobnerjev novozboljšani **slušni bobni** **neobhodno potreben**. (D. R. G. M. 269.339; patenti v inozemlju naznanjeni.) Z velikim uspehom se rabi ako šumi po ušesih in pri nervoznem **bojenju ušes**. Kdor ni popolno gluha, dospe na ta način do zboljšanja sluha. Neporušljiv in **skoro neviden**, ako se nosi v ušesu. Tisoči v rabi. Mnogo zahvalnic od gospode in zdravnikov. Pošilja se, ako se pošlje denar naprej ali povzame. 1 komad 10 K, 2 komada 18 K. — Prospekt in zahvalnice zastoj. 2084 3-2

C. POEHLMANN,

Wilhelmstr. 10, Monakovo (München) W. 44.

Moja soproga je 5 let čutila hudo šumenje po ušesih in je malo slušala; po komaj trimesečni porabi Vašega slušnega bobniča je pa skoro popolno zdravljena, in vam s radostjo sporočam, da sedaj po preteku petih let zopet čuje tikatakanje ure.
O. K. Ulm.

Učenca za črevljarski obrt

nad 14 let star in poštenih staršev, sprejme **Jurij Kržišnik, Zmino, p. Škofjaloka.** 2098 3-2

Posestvo

z malo gostilno, vrtom in 2 orali njiv, vredno 10.000 gl. blizu mesta, na Gorenjskem, na lepem razgledu in zdravi legi, se takoj **proda** ali pa v **najem** dá. Pisma na upr. „Domoljuba“. 2096 3-2

Učenca

ki ima veselje do **krojaštva**, sprejemem takoj; natančne pogoje naznanjam. **Franc Korošič**, krojač v Radovljici, Gorenjsko. 2143 2-2

12 30 30

Klauserjev
„Triglav“
je najbolj zdrav izmed
vseh likerjev.

Pravi in pristni Triglav
izdeluje edinole
J. KLAUSER, Ljubljana.

Štanje vlog 30. jun. 1906: Preje: **Gradišče 1**, sedaj: Denarni promet 30. jun. 1906:
čez 12 milijonov kron. **Kongresni trg 2, 1.** čez 27 milijonov kron.

Lastna glavica K 252.865.93.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po **4 1/2 %** brez kakega odbitka, tako, da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 K čistih **4 K 50 h** na leto.

Štanje vlog 30. junija 1906: K 12.485.874-93. Denarni promet v letu 1906: 84.418.440-28.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštomhranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 30. junija 1906.

2617 D 26-20

Dr. Ivan Susteršič,
predsednik.

Josip Šiška, stolni kanonik,
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec, župan, posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano,
Anton Kobl, posestnik in trgovec, Breg pri Borovnici. **Karol Kauschegg**, veleposestnik v Ljubljani, **Matija Kolar**, župnik pri D. M. v Polju, **Ivan Kregar**, svet. trg. in obrtni zbornice v Ljubljani, **Francišek Leskovic**, zasebnik in blagajnik Ljudske posojilnice, **Ivan Poljak**, tovarnar v Ljubljani, **Karol Poljak**, tovarnar in posestnik v Ljubljani, **Fran Povše**, vodja, dež. odbornik, drž. in dež. poslanec, graščak itd., **Greg. Slibar**, župnik na Rudniku.

Najboljši in najcenejši ameriški motor za bencin
za kmetije in obrt, od dve do pet konjskih moči. Jednostaven, zanesljiv, trpežen in popolnoma samodelujoč. Cena od K 1350 do K 3200. Vsaki del motorja se lahko zamenja, ter si vsakdo popravila lahko sam preskrbi. — Dobivajo se najboljše pri **Karol Kauscheka nabi.**

Schneider & Verovšek
Ljubljana, Dunajska cesta 16.
Tudi vsi poljedelski stroji kakor: mlatilnice, slamoreznice, vrtila, čistilnice, mlinci za sadje in grozdje, preše itd.
Traverze, cement, štorja, okovi in orodje za vsako obrt.

Ceniki na razpolago.

Ne stane nič.

Brata Lechner v Gradcu razpošiljata povsod franko velike, obsežne zbirke vzorcev lepega blaga za obleke, sukna za damske obleke v najmodernejših barvah, lodna za gospode in dame; platna za perilo, posteljne oprave, oksforda, blaga za hlače, barhenta vseh vrst, gradla, barvaste tkanine, zefira itd. itd., poleg cenika za jagrovo perilo vseh vrst za gospode, gospe in otroke, preprog, zastorov iz čipk, posteljnih preprog, kočev in izgotovljenega perila. — Kdor se hoče sam prepričati o nizki ceni, naj zahteva pošiljatev po dopisnici. 2123 18-1

Vojenec sedlarske (satlar) obrti se sprejme.

Ponudbe: **Vajeneo č. 39.**; poste restante **Ljubljana.** 2123 2-1

2 mizararska učenca

sprejme pod ugodnimi pogoji **Franc Kovač**, stavbeno in pohištveno mizarstvo, **Zgoša** pri Begunjah, Gorenjsko. 2144 1

Novosti jesenske in zimske sezone!

Ponudbe brez konkurence!

Elegantna, pristna, kožuhov. garnitura, obstoječa iz zelo širokega flisu-ovratnika iz prima črne dolgodlak zaječvine s posament. in kožuhov. repi, podložena z atlasom, 140 cm dolgi in 1900 b 1

k temu primeren gladek muf
kompletna garnitura le . . . K 12-95
Fichu ovratnik sam . . . „ 9-90
muf . . . „ 3.60

elegantna damska kožuh.
čepica pristni sealskin, imit. kožuhov. spentlo in paletu aranž. le „ 6-70

Zahtevajte v interesu prihodnjih potrebnih nabav našo ravniakoar dovršeno

veliko zbirko vzorcev

ki vsebuje najnovejše blago za damske obleke in bluže, baržune, barhente in flanele, platneno in bombažovo blago ter blago za moške obleke itd. dalje naše

krasno ilustrir. modne liste

z najnovejšimi modeli za damsko konfekcijo, toalete, bluže, klobuke, kožuhovino in platinino, perilo, obleko za gospe in dečke, za-
vse in preproge ter domače predmete **popolnoma brezplačno.**

Grand „Au Prix Fixe“ Dunaj, I. Graben 15/21
Magasin „Au Prix Fixe“ Vhod: Habsburgergas. I
Ustan. 1872. **Kammer & Schlesinger.** Ustan. 1872.

!!! Ne zamenjati s podobno se glasečo trvdko, ki se nahaja v likvidaciji !!!

Naravni dobri brinjevec

1950 D se dobi pri 8-3

L. Sebeniku v Sp. Šiški.

Učenca

iz dobre krščanske hiše
sprejme takoj s popolno
1965 oskrbo 4-4

Janko Šink
svečar in lektor v Kranju.

Odlikovano. Ustanovlj. 1870.

Vse vrste

lovskega luksusa orožja

se kupi najbolje, najcenejše pod
3 letnim jamstvom naravnost iz
orožarne 1670 9

Anton Sodja

Borovlje na Koroškem.

Bogato ilustrovani ceniki

zastonj in franko. — Po-

šiljajve na ogled dovoljene.

**Razpošiljanje blaga
na vse kraje sveta!**

**Najcenejša, največja
ekspozitna trvdka!**

H. Suttner, urar Ljubljana

Mestni trg nasproti rotovža prej v Kranju priporoča svojo
veliko zalogo finih **švicarskih ur**, brilantov, zlatnine srebr-
nine v veliki meri po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da ga razpošiljam po
celem svetu. Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prostovoljno na ogled,
da se lahko sam prepriča. 1821 19-6

Prosim, zahtevajte
veliki, novi cenik, ki
se pošlje zastonj in
poštne prosto. . .

„Vzajemna zavarovalnica“

Dunajska cesta 19

v Ljubljani

Dunajska cesta 19

v Medjatovi hiši v pritličju

sprejema: 1. zavarovanja vsakovrstnih posloplj, premičnin in pridelkov proti požarni škodi; 2. zavarovanja zvonov proti poškodbi, in 3. zavarovanja za nižjeavstrijsko deželno zavarovalnico na Dunaji za življenje in nezgode.

Pojasnila daje in vsprejema ponudbe ravnateljstvo zavarovalnice ter postreže na željo tudi s preglednicami in ceniki.

Ta edina slovenska zavarovalnica sprejema zavarovanja pod jako ugodnimi pogoji, da se lahko meri z vsako drugo zavarovalnico. — V krajih, kjer še ni stalnih poverjenikov, se proti proviziji nastavljajo spoštovane osebe za ta zaupni posel. Postavno vloženi ustanovni zaklad jamči zavarovancem popolno varnost.

38 D 24-18

Edina domača zavarovalnica! Svoji k svojim!